OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Vesile Ebrar KARACAN
201197108

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Melike Türkan BAĞLI

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eylül, 2022

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Vesile Ebrar KARACAN
201197108
ORCID: 0000-0003-2038-8009

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Melike Türkan BAĞLI

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eylül, 2022

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Öncelikle araştırmam boyunca rehberliğini ve desteklerini esirgemeyen saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Melike Türkân Bağlı hocam, tüm lisans ve yüksek lisans eğitimim süresince her konuda destek olan akademik danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Handan Doğan hocam ve araştırmam süresince desteklerini esirgemeyen Arş. Gör. Özlem Dönmez hocam başta olmak üzere tüm hocalarıma destekleri ve bana katkıları için teşekkür ederim.

Son olarak aileme; annem, babam ve ablalarıma eğitim hayatım ve tez sürecimde her zaman yanımda oldukları, maddi manevi hiçbir zaman desteklerini esirgemedikleri için çok teşekkür ederim, iyi ki varsınız.

Vesile Ebrar KARACAN

Eylül, 2022

ÖZ

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Vesile Ebrar Karacan
Yüksek Lisans Tezi
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. Melike Türkan Bağlı
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını, kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma durumları, ailede öğretmen olma durumu, cinsiyet, bölümü tercih etme nedenleri gibi değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna okul öncesi öğretmenliği programında okumakta olan 230 öğretmen adayıdahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak katılımcıların kişisel bilgilerihakkında bilgi edinmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", mesleğe yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır, normallik varsayımları sağlanmadığı için Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile sıra ortalamaları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde, katılımcıların mezun olduğu lise türü, yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, üniversite türü, kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma durumu, ailede öğretmen olma durumu ve bölüm tercihinde etkilenme durumu gibi değişkenlerine göre mesleki tutum düzeylerinin anlamlı olarak farklılaşmadığı, bölümü tercih etme nedeni değişkenine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tutum, mesleki tutum, okul öncesi öğretmen adayı, öğretmenlik mesleği, okul öncesi eğitim.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF PRE-SCHOOL TEACHER CANDIDATES' PROFESSIONAL ATTITUDES ACCORDING TO SOME VARIABLES

Vesile Ebrar Karacan
Master Thesis
Department of Basic Education
Pre-School EducationMaster's Program withThesis
Advisor: Assoc. Professor Melike Türkan Bağlı
Maltepe UniversityGraduateEducationInstitute, 2022

In this study, it was aimed to examine the attitudes of pre-school teacher candidates towards the teaching profession according to variables such as their educational background, their status of being a teacher in the family, gender, reasons for choosing the department. 230 students who were studying in the preschool teaching program were included in the study group of there search. The "Personal Information Form" was used as a data collection tool to obtain information about the personal information of the participants, and the "Attitude Scale towards the Teaching Profession" was used to measure their Professional attitudes. Since normality assumptions were not provided, mean rank was compared with Mann-Whitney U and Kruskal Wallis tests. When the findings of the study were examined, it was found that the occupational attitude levels of the participants did not differ significantly according to the variables such as the type of high school they graduated from, age, gender, class level, university type, their educational background, being a teacher in the family, and being affected in choosing the department. It is seen that the attitude towards the teaching profession differs significantly according to the variable of reason for teaching.

Keywords: Attitude, Professional attitude, pre-school teacher candidate, teaching profession, preschool education.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR LİSTESİ ix
ŞEKİLLER LİSTESİ xi
KISALTMALAR xii

1. GİRİŞ 1

1.1 Problem 1
1.2 Amaç 3
1.3 Önem 4
1.4 Varsayımlar 5
1.5 Sınırlılıklar 5
1.6 Tanımlar 5

2. GENEL BİLGİLER 7

2.1. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik 7
2. 2. Okul Öncesi Öğretmenliği 16
2. 3. Tutumlar 19
2. 4. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları 23

3. YÖNTEM 27

3.1Araştırma Modeli 27
3.2Çalışma Grubu 27
3.3Veriler ve Toplanması 28
3.4Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 30

4. BULGULAR VE TARTIŞMA 31

4.1 Bulgular 31
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 31
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 32
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 33
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 34
Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular 34
Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 35
Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 36
Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular 37
Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular 38
On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 39
On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 42
On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 43
4.2 Tartışma 44
5. SONUÇ ve ÖNERİLER 52
5.1 Özet 52
5.2 Yargı 53
5.3 Öneriler 53
KAYNAKÇA 54
EKLER 62
Ek-1 T.C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu Kararı 62
Ek-2 Kişisel Bilgi Formu 63
Ek-3 Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği 66
ÖZGEÇMİŞ 69

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımı 28

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler 31

Tablo 3. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Cinsiyete Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları..... 32

Tablo 4. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Yaş Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 32

Tablo 5. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 33

Tablo 6. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Devam Ettikleri Üniversite Türüne (devlet/özel) Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları 34

Tablo 7. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Devam Ettikleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 35

Tablo 8. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Eğitim Geçmişlerinde Okul Öncesi Eğitim Alıp Almamalarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları 36

Tablo 9. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Eğitim Geçmişlerinde Okul Öncesi Eğitim Alma Süresine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 37

Tablo 10. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Ailelerinde Öğretmen Bulunması Durumuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları 38

Tablo 11. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Ailelerinde Öğretmen Olan Kişiye Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 39

Tablo 12. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Bölümü Tercih Etme Nedenlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları 40

Tablo 13. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Bölümü Tercih Etme Konusunda Etkilendiği Kişi/Kişiler Olup Olmamasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları 43

Tablo 14. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum Düzeylerinin Bölümü Tercih Etme Konusunda Etkilendiği Kişi/Kişilere Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları 44

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğretmen Nitelikleri..... 14

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

SPSS: Statistical PackagefortheSocialSciences

1. GİRİŞ

1.1 Problem

Nitelikli bir eğitimin en önemli unsuru ve temel öğesi ise öğretmendir, çünkü öğretmen, eğitimin kalitesini önemli oranda belirlemektedir (Terzi ve Tezci, 2007; Taşpınar, 2004; aktaran İlter, 2009; Zembat, 2014). Öğretmen, öğrencilerin eğitiminde ve öğretimindeki en etkili kişidir. Bir tanıma göre öğretmen, kendini sürekli olarak geliştiren, bilgiyi en iyi şekilde aktaran, öğrencilerine rehberlik eden, eğiten ve yönlendiren kişidir (Zembat, 2014). Milli Eğitim Bakanlığı'nın Temel Kanunu'nun 1739 sayılı 43. Maddesine göre ise "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir" (Resmi Gazete, 1973; aktaran Semerci, Semerci, Eliüşük ve Kartal, 2012, s. 24).

Meslek, insanların yaşamlarını kazanmaları ve devam ettirmeleri için belirlenmiş bir eğitimden geçerek edindiği bilgi ve becerilere dayalı bir şekilde devam ettirdiği etkinlikler bütünüdür (Gömleksiz, 2004; aktaran Semerci vd., 2012).Kişinin kendisi için en uygun meslek, kendi yetenek ve ilgileri ile uyum içinde olan ve mesleki yeterliliklere sahip olduğu meslektir. Öğretmenlik mesleği özel beceri ve alana dair bilgilerin edinilmesini gerektiren bir meslektir. Bu yeterliliklere sahip olmanın yolu ise üniversitelerin ilgili fakültelerinden alınan eğitimdir. Öğretmenlik mesleğini tercih eden kişiler içinde bu durum geçerli sayılmaktadır (Zembat, 2014). Dünyada yaşanan değişimlerle beraber farklılaşan eğitim sistemleri içinde öğretmen adaylarının edindikleri beceri,bilgi, tutum ve davranışların önemli bir etken olduğu düşünülmektedir (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007).

Sosyo-kültürel, akademik ve psikolojik faktörlerin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını etkilediği düşünülmektedir (Doğrul ve Kılıç, 2020). Tutum, kişinin psikolojik nesneye yönelik duygu, düşünce ve davranışlarını içeren bir eğilim olarak tanımlanmaktadır (Smith, 1968; aktaran Gökçakan, 2015). Bir başka ifadeyle insanların duygularını da içeren tutumlar, nesnelere, kişilere ya da durumlarayönelik bireyin olumlu ya da olumsuz çıkarımlarıdır (Robbins, 1994; aktaran Üstüner, 2006).

Tutumlar, üç ana öğeden oluşmaktadır. Duygu,davranış ve biliş boyutları olantutumların birbiriyle tutarlılık gösterdiğivarsayılmaktadır. Kişinin bir konudaki bildikleri (bilişsel öğe), ona hangi duygu ile tepki göstereceği (duygusal öğe) ve ona karşı davranışsal açıdan nasıl yaklaşacağını(davranışsal öğe) belirlemektedir (İnceoğlu, 2011). Bir tutum objesine ilişkin inanç, düşünce ve bilgiler kapsayan bilişsel öğe, öğrenmeye dayalı olan bu öğe tutum objeleri hakkındaki inançlara ve zihinsel faaliyetlere dayanmaktadır. Duygusal öğe ise, kişinin tutum nesnesi ile ilişkili olan olumlu/olumsuz değerlendirmeleri içermektedir. Bu öğe tutum için değerleyici işlev görmektedir. Tutumun bu yönü hoşlanma ya da hoşlanmama gibi bireyin psikolojik yönünü ifade eder (Tutar, 2016). Davranışsal öğe ise, tutum nesnesine karşın oluşan davranış eğilimidir. Ancak davranışın kendisi değil tutum objesine karşı belirli bir davranışta bulunma niyetidir. Tutumun sözel veya fiili olarak ifade edilmesidir (Tutar, 2018). Tutumlar doğuştan gelmemekte sonradan öğrenilmektedirler (Kağıtçıbaşı, 2005; aktaran Güllü ve Güçlü, 2009). Oskamp, tutumların oluşmasında üç tür kaynaktan söz etmiştir. Bunlar, ailenin etkisi, çevrenin etkisi, kişinin kendi kazandığı deneyimlerin etkisidir (Sakallı, 2001; aktaran Güllü ve Güçlü, 2009). Mesleğe karşı oluşan tutumun bir yansıması olan mesleğe bağlılıkve doyum (Robbins, 1994; aktaran Üstüner, 2006), öğretmenlik mesleği için önemlidir.

Öğretmenlik ile ilgili tutumları en çok etkileyen faktörler arasında, öğrenim görülen programların türleri, öğretmenliği tercih etme nedenleri ve öğretmen adaylarının cinsiyeti görülebilmektedir (Özer, Konedralı ve Zeki, 2010). Bununla birlikte öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kendi okul yaşantıları süresince geliştirdikleri düşünceler onların mesleğe yönelik tutumlarını belirlemekte büyük rol oynamaktadır (Chong, Low ve Goh, 2011; aktaran Erdiller Yatmaz, Erdemir ve Erbil, 2018). Bireyin sahip olduğu karakter özellikleri ile mesleklerine yönelik tutumlar arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır (Şenel vd., 2004; aktaran Aysu, 2007).

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretmenliğeyönelik olumlu tutum sergilemeleri, mesleklerini sevmeleri çocuklar için büyük önem taşımaktadır (Kızıltaş, Halmatov ve Sarıçam, 2012). Okul öncesi dönem, kişinin bütün hayatında kalıcı etkiler oluşturacak olan ve gelişimin hızlı olduğu bir dönem olması açısından birey hayatını yaşam boyu etkileyen kritik bir dönemdir (Gülay, 2009). Çocuklar için öğretmenleri,

onları seven, arkadaşlık gösteren ve günün büyük çoğunluğunda onların ihtiyaçlarını karşılayan kişidir (Kandır, 2005; aktaran Körükçü ve Oğuz, 2011). Okul öncesi eğitimde çocuklar günün büyük bir zaman dilimini okulda öğretmenleri ile geçirmektedirler ve öğretmenlerinin davranışlarını ve tutumlarını model alıp onların kişiliğini benimsemektedirler (Argun ve İkiz, 2003; aktaran Aslan ve Köksal Akyol, 2006). Yukarıda belirtildiği gibi okul öncesi öğretmenlerinin karakter özellikleri ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, mesleklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri konusunda önemli bir role sahiptir (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005; aktaran Aslan ve Köksal Akyol, 2006).

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının mesleklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için en önemli etkenlerden birinin mesleklerine karşı oluşan olumlu tutumlar olduğu, ilgili literatür incelendiğinde görülmektedir (Tüzel İşeri vd., 2019). Aynı zamanda okul öncesi dönemin, kişilerin bütün hayatını etkilemekte olduğu, bu dönem çocuklarının okul öncesi öğretmenlerinden etkilendikleri yapılan çalışmalarda ortaya koyulmuştur. Buna ek olarak öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kendi okul yaşantıları süresince geliştirdikleri düşüncelerin mesleğe yönelik tutumlarını etkilediği de görülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırmada gelecekte okul öncesi öğretmenliği yapacak olan adayların mesleklerine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği sorusuna yanıt aranmıştır.

1.2 Amaç

Bu çalışmanın amacı okul öncesi öğretmenliği bölümünde eğitimine devam eden öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaç sorularına cevap aranacaktır:

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları ne düzeydedir?
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları yaş düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

4. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?
5. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları devam ettikleri üniversite türüne (devlet/özel) göre farklılaşmakta mıdır?
6. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları devam ettikleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alıp almamalarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma süresine göre farklılaşmakta mıdır?
9. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi ailelerinde öğretmen bulunması durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
10. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi ailelerinde öğretmen olan kişiye göre farklılaşmakta mıdır?
11. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları bölümü tercih etme nedenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
12. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları bölümü tercih etme konusunda etkilendiği kişi/kişiler olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
13. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları bölümü tercih etme konusunda etkilendiği kişi/kişilere göre farklılaşmakta mıdır?

1.3 Önem

Öğretmenin fikirleri, duyguları ve alışkanlıkları öğrenciyi etkilemektedir, okul öncesi dönemde çocuklar günün büyük bir zaman dilimini okulda öğretmenleri ile geçirmektedirler. Öğretmenlerinin davranışlarını ve tutumlarınımodel alıp onun kişiliğini benimsemektedirler (Argun ve İkiz, 2003; aktaran Aslan ve Köksal Akyol, 2006; Taçman, 2006; aktaran Uyanık Balat, Bilgin ve Ünsal, 2017). Yüksel (1994) tutumların oluşumunda, aileden öğrenilen tepki tarzlarının, yaşanılan olaylardan kazanılan tecrübeler, başkalarının tutumlarını taklit ederek benimsemek ve başkalarını model almak gibi faktörlerin etkili olduğunu ortaya koymaktadır (aktaran Canöz, 2003). Oskamp ise üç tür kaynaktan söz etmektedir, bunlar, ailenin etkisi, çevrenin etkisi ve kişinin edindiği tecrübelerin etkisidir (aktaran Güllü ve Güçlü, 2009). Öğretmen

adaylarının mesleki tutumlarını en çok etkileyen faktörler arasında ise mezun olunan lise türü, cinsiyet, bölümü tercih etme nedeni ve kendi eğitim geçmişinde edindiği tecrübeler olduğu ortaya koyulmuştur (Özder vd., 2010; Erdiller Yatmaz vd., 2018). Ancak bu konu ile ilgili yapılan bazı çalışmalar(Yılmaz, 2009; Engin ve Koç, 2014) sonucunda bu faktörlerin mesleki tutumu etkilemediği görülmektedir. Buradan yola çıkarak ilgili literatürde bazı çelişkiler olduğu görülmektedir. Bundan dolayı ileride okul öncesi öğretmeni olacak olan öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının, mesleki tutumlarını etkilediği düşünülen ailede öğretmen olma durumu, kendi eğitim geçmişinde okul öncesi eğitim alma durumu, bölümü tercih etme nedeni, yaş, cinsiyet, üniversite türü gibi bazı değişkenler açısından incelenmesinin okul öncesi öğretmenliği mesleğini seçmeyi düşünen adaylar açısından yol gösterici olacağı ve ilgili literatüre ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

1. Çalışma grubundaki okul öncesi öğretmen adaylarının "Kişisel Bilgi Formu" ve "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği"ni içtenlikle yanıtladıkları varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

1. Araştırma, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları "Kişisel Bilgi Formu" ve "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği"nden edinilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 Güz ve Bahar döneminde devlet ve özel üniversitelerinin eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği bölümünde okuyan 230 okul öncesi öğretmen adayı ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Öğretmen Adayı: Öğretmen olmak için eğitim fakültesinin ilgili bölümünde öğrenim görmeye devam eden kişidir.

Meslek: Meslek, uzun ve yüksek dereceli bir öğrenim gerektiren, kendine özgü etik kuralları olan ve kişinin geçimini sağlayan uğraştır (Ulusoy ve Görgülü, 1995; aktaran Karadağ, 2002).

Tutum: Tutum, kişiye yöneltilen ve o kişinin psikolojik nesneye yönelik duygu, düşünce ve davranışlarını sistemli bir şekilde oluşturan eğilimdir (Smith, 1968; aktaran Gökçakan, 2015).

2. GENEL BİLGİLER

İnsanın gelişmesini sağlayan ve onu diğer varlıklardan ayırt eden en önemli süreçlerden biri eğitimdir. Eğitim, insanın tüm yaşam dönemini ve hayatının bütün alanını etkilemektedir. Çünkü insan dünyaya bazı yeterliliklerle gelmektedir. Ancak hayatını devam ettirebilmesi için gereken bilgi ve beceriyi, diğer insanlara yani topluma uyumu eğitim yolu ile edinebilmektedir (Oktay, 2014; Yılmaz, 2020). Eğitim bir tanıma göre,istendik yönde davranış geliştirmedir. En önemli özelliklerinden biri ise davranış değişiminin bilinçli yönde ya da bir amaç doğrultusunda gerçekleştirilmesidir (Topses, 2014). Farklı bir tanıma göre eğitim, yetişkin kişilerin toplumsal hayat için henüz olgunlaşmamış kişiler üzerinde uyguladığı etkidir (Durkheim, 1922).

Kişinin; kendisini gerçekleştirmesini sağlamak, toplumsal doğasına etkili bir biçimde uyum sağlamasına yardımcı olmak, hoşgörülü, özgür ve bağımsız çalışabilme gücü kazanmasını sağlamak, mesleki yeterlik ve bilimsel anlayış kazandırmak, girişimci ve erdemli bir kişilik yetiştirmek eğitimin amaçlarından bazılarıdır (Oktay, 2014). Bazen formal bazen informal biçimde de olsa eğitim tarihin her döneminde gerçekleşmiş ve kendisini göstermiştir (Yılmaz, 2017).

2.1. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik

Meslek, insanların yaşamlarını kazanmaları ve devam ettirmeleri için belirli bir eğitimden geçerek edindiği bilgi ve becerilere dayalı bir şekilde devam ettirdiği etkinlikler bütünüdür (Gömleksiz, 2004; aktaran Semerci vd., 2012). Kişilerin en uygun mesleği, kendi yetenekleri ve ilgileri ile uyum içinde olan ve mesleki yeterliliklere sahip olduğu meslektir. Öğretmenlik mesleği özel yetenek ve uzmanlık bilgisi gerektiren bir meslektir. Bu yeterliliklere sahip olmanın yolu ise üniversitelerin ilgili fakültelerinden alınan eğitimdir. Öğretmenlik mesleğini tercih eden kişiler içinde bu durum geçerli sayılmaktadır (Zembat, 2014). Dünyada yaşanan değişimlerle beraber gelişen ve değişen eğitim sistemleri içinde öğretmen adaylarının edindikleri yetenek, bilgi, davranış ve tutumların önemli bir etken olduğu düşünülmektedir (Bozdoğan vd., 2007). Öğretmenler, edindiği bilgi ve beceriler ile öğrencilere eğitim verirken, davranış, tutum

ve değerleriyle de öğrencileri etkiledikleri görülmektedir. Çünkü öğretmenin bilgi ve yeteneklerinin yanı sıra öğrenciye karşı yaklaşım biçimi yeni davranış örüntülerini belirlemektir (Zembat, 2014).

Öğretmenlik mesleği, çağlar boyunca farklı medeniyet ve toplumlarda farklı basamaklardan geçerek bugüne kadar gelmiştir (Mutluay, 2005; aktaran Ekici, Baş ve Kızılkaya, 2017). Selçuklu devletinde, öğretmenlik ile din adamlığı iç içeydi ve muallimlik ve müderrislik olarak iki ayrı isimlendirme kullanılmaktaydı. Sıbyan mekteplerinde görevlendirilmiş olanlara "muallim", medreselerde görevli olanlara "müderris" denilmekteydi (Yalçınkaya ve Aktepe, 2016) . Bu kişiler Hükümdar veya Vezir tarafından atanan, cüppe ve sarık giyen, maaşları yüksek ve toplum tarafından saygınlıkları yüksek kişilerdir (Akyüz, 2016). Müderrislerin görevleri yaşam boyu sürmektedir; bunun yanı sıra hatiplik, elçilik gibi geçici görevlerde bulunmaktalardı. Müderrislere yardımcı olması için yetenekli öğrenciler Muid olarak seçilirdi (Güven, 1992).Muidler, öğrencileri çalıştırmak, onlara rehberlik yapmak ve müderrisin öğrencileri tanımasına yardımcı olmak gibi görevlerden sorumludur (Akyüz, 2016).

Osmanlı devletinde, ciddi bir eğitim aldıktan sonra mülazemet, icazetve berat alarak medreselerde ders veren kişilere müderris ismi verilmekteydi (Uzunçarşılı, 1988; aktaran Yıldırım ve Kılıç, 2018). En alt düzeydeki (Haşiye-i Tecrid düzeyi) medreseden başlayıp diğer medreseleri en son ise Sahn düzeyindeki medreseyi bitiren kişiye verilen icazet, o kişinin müderris olmasına imkan tanır (Akyüz, 2016). Başka bir deyişle, öğrenimlerini tamamlayıp medreseden mezun olan kişilerin görevlendirilmeleri prosedüre bağlı olarak gerçekleşmektedir (Beken, 2021). Mezun kişiler "Matlab" isimli deftere ismini yazdırarak mülazemet dönemi için mülazim olarak sırasını beklerdi, Mülazim göreve başlamak için sırası gelene kadar beklerdi (Yıldırım ve Kılıç, 2018). Bu bekleme sırasında mülazim, müderrisin yanında çalışarak ona yardımcı olur aynı zamanda da müderris onu yetiştirirdi. Müderrislik kadrosu boşaldığında sırası gelen mülazimlerden atamalar yapılmaktaydı. Müderrisler, ilk önce en alt seviyedeki medreselerden birine atanır ardından sıra ile yükselerek en son Süleymaniye Darülhadisi müderrisliğine atanırlardı (Akyüz, 2016).Bir müderris bulunduğu seviyeden üst seviyedeki medreseye tayin edilirken boş medrese varsa ve başka bir aday yoksa oraya tayin edilirken başka adaylar varsa o zaman aralarında sınav yapılırdı (Yıldırım

ve Kılıç, 2018). Öğrenci sayısının çoğalması ile birlikte büyük topluluklara eğitim veren müderrisler ortaya çıkmıştır. Bu kişilere "dersiam" ismi verilmiştir, bu unvanı alabilmek için gerekli bilimleri okuyup icazet almak ve sınavlarından geçerek icazetini ispatlamak gerekliydi (Yıldırım ve Kılıç, 2018). Tüm bunların yanı sıra ise müderrislerin, Allah'tan korkan, doğru, tecrübeli, sakin ve din hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmekteydi (Akyüz, 2016).Öğretmenlik mesleği, 18. yüzyılın ikinci yarısı başlayarak 19. yüzyılın ilk yarısını dakapsayarakyeni bir döneme girmiştir. 1848 yılında Rüştiye Öğretmen Okulunun açılması ve diğer okullardan ayrı bir okulda yerleştirilmesi esas alındı. Öğretmenlik mesleği ilk kez 1869-1892 yılları arasında yasallaştırıldı ve bununla birlikte ayrıntılı açıklamalar getirildi. Buna göre büyük bir öğretmen okulu kurulacak ve içerisinde rüştiye, idadiye ve sultaniye olacak bunlarla birlikte mesleğin her aşamasına göre öğretmen yetiştirilecekti (İlter, 2009).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışının ardından Ankara'da bilimsel ve mesleki alanlarda görev alacak "Muallim ve Muallimler Cemiyeti" kurulmuştur (Cicioğlu, 1984). 13 Mart 1924 tarihinde 439 sayılı "Orta Tedrsisat Muallimleri Kanunu" kabul edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenlik, eğitim ve öğretimi yerine getirmekle görevli bir meslek haline getirilmiştir ve bulunulan okula göre ilk, orta ve yüksek olmak üzere üç kademeye ayrılmıştır. Öğretmen olabilmek için ise; öğretmen okulunu tamamladıktan sonra bakanlığın uygun gördüğü yerde 1 yıl staj yapmak ardından ise öğretmenlik unvanı almak gerekmekteydi (Cicioğlu, 1984). Daha önce kurulan Darülmuallimin okullarının ismi ilk olarak Muallim Mektebi ardından ise Öğretmen Okulları olarak değiştirilmiştir (Akdemir, 2013). Cemiyet kurulduktan bir yıl sonra bir araya gelen "Maarif Kongresi"nde öğretmenlik ile ilgili sorunlara değinilmiş ve köye öğretmen yetiştirilmesinin gerekli olduğuna karar verilerek "Köy Muallim Mektebi"nin açılması teklifi sunulmuştur (Cicioğlu, 1948). Köylerde çalışacak öğretmenlerin yetişmesini hedefleyen Köy Enstitüleri ilk olarak 1926 yılında Kayseri'de "Köy Muallim Mektebi" ismi ile açılmıştır. Enstitülerin ilk formel öğretim programı 1943 tarihli olup, ilkokuldan sonra beş yıl öğretim yapılan bu okulda eğitim 114 hafta devam etmekteydi. Bu süre içinde öğrenciler, tarih/coğrafya gibi kültür, zootekni/ tarla ziraatı gibi ziraat ve marangozluk/nalbantlık gibi teknik dersler görmekteydiler. 1954 yılında 6234 sayılı Kanun ile birlikte geleneksel ilköğretim okullarına bağlanmıştır (Akdemir, 2013; Akyüz, 2016). 1974 yılında, 1739 sayılı Milli Eğitim temel Kanunu

çerçevesinde, öğretmenlerin yüksek öğrenimgörerek yetiştirilmesi kararıyla birlikte, ilkokul öğretmeni yetiştirmek üzere iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır. Açılan bu kurumlar ise 1982 yılında eğitim yüksekokulları adı altında üniversite çatısı altına alınmıştır. 1989 yılından itibaren bu okulların eğitim süresi dört yıla çıkarılmıştır (Baskan, Aydın ve Madden, 2006). 1989 yılında YÖK'ün 21517 sayılı yazısıyla Eğitim Yüksekokullarında dört yıllık öğrenim süresi ile öğretmen yetiştirme programı uygulamaya koyulmuştur. 1997 yılında YÖK Yürütme Kurulu eğitim fakültelerindeki öğretmenlik programlarını düzenlemiş ve 3. ve 4. Sınıflara okul uygulamaları koyulmuştur(Genç, 2005). Türkiye'de 2005 yılında 65 eğitim fakültesi bulunmaktayken Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi verilerine göre, 2022 yılı itibariyle 118 eğitim fakültesi bulunmaktadır (Genç, 2005; Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2022).

Öğretmenlik mesleği, bireyin ve toplumun yaşamını ve gelişimini şekillendiren önemli bir meslektir. Bundan dolayı öğretmenlik mesleği; kültür, bilim, teknoloji gibi nitelik ve sağlıklı kişilik özelliklerine sahip, alanda uzmanlık, bilgi ve beceriyi temel alan ve akademik çalışma ile meslekigüç gerektiren profesyonel statüde bir meslektir (Alkan, 2000; aktaran Bilgici, 2016).

Nitelikli bir eğitimin en önemli unsuru ve temel öğesi öğretmendir (Taşpınar, 2004; aktaran İlter, 2009; Zembat, 2014). Çünkü öğretmen, eğitimin kalitesini önemli oranda belirlemektedir (Terzi ve Tezci, 2007). Kavcar'a (1987) göre "Bir eğitim sisteminin en önemli unsuru, öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı, temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin niteliğine bağlıdır. Bundan dolayı bir okul, ancak içinde bulunan öğretmenler kadar iyidir." (aktaran Bozdoğan vd., 2007, s.84). Bir tanıma göre öğretmen, kendini sürekli olarak geliştiren, bilgiyi en iyi şekilde aktaran, öğrencilerine rehberlik eden, eğiten ve yönlendiren kişidir (Zembat, 2014). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesine göre ise "Devletin öğretim, eğitim ve bununla ilgili yönetim görevini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir" (Resmi Gazete, 1973; aktaran Semerci vd., 2012, s.24).

Öğretmenler, nitelikli insanı yetiştirmekte dinamik ve stratejik değişken olmanın yanı sıra eğitimin niteliğini belirlemek konusunda da önemli bir faktördür (Kozikoğlu ve Özcanlı, 2020; aktaran Ünsal, 2021). Bunun yanı sıra ise öğretmenler; sınıf düzeni oluşturmada, öğrencilerde istendik davranış değişikliği sağlamada, öğretim programı

planlamakta ve uygulamada, öğrencilerin akademik, sosyal, bilişsel gelişimini desteklemekte temel faktördür (Ünsal, 2020).Toplumun hiçbir kesimi ayrılmaksızın üzerinde öğretmen emeği olamayan hiçbir insan yoktur. Atatürk öğretmenliğin önemini "Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir." sözleri ile vurgulamaktadır (Ayas, 2009, s. 5).

Öğretmenlik yapan kişiler; (Ataünal, 2003; aktaran İlter 2009).

- Eğitimin ana unsurudur ve eksikliği doldurulamaz.
- İyiyi, doğruyu öğrenmede öğretmenin payı büyüktür, öğretmenler bu değerleri taşımakta ve yansıtmaktadır.
- Adalet, hak, sevgi, saygı gibi değerler öğretmenin karakteri ve niteliğidir.
- Rehber ve güzel duyguların kaynağıdır.
- Uzman kişilerdir.

Her mesleğin kendine ait gereklilikleri vardır, öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri ise üç başlık altında incelenmiştir;(Çakır, 2021).

- **Alan Bilgisi:** Öğretmenlikeğitimlerinde amaç, öğretmen adaylarının uzmanlık bilgisine sahip olmasıdır, okul öncesi öğretmeni, matematik öğretmeni gibi. Bundan dolayı derslerin bir kısmı alana dair bilgileri içermektedir. Bunun yanı sıra ise eğitim programları da konulara (matematik, fen, tarih gibi) göre düzenlenmiştir. Bundan dolayı derslerin bir kısmı da bu konularda bilgi edinmek üzere düzenlenmiştir. Öğretmenlerin bu bilgilere sahip olması gerekir.
- **Öğretmenlik Meslek Bilgisi:** Öğretmenin branşını ve konuları çok iyi bilmesi tek başına yeterli değildir. Çünkü bu bilgilerin nasıl aktarılacağını da bilmesi gerekir. Öğretim sürecini planlama, zenginleştirme, öğretim süresini etkin kullanma, aktif öğretim ortamı düzenleme, öğrencideki gelişimi gözlemleme ve takip etme öğretmenin mesleki yeterlilikleri arasında görülmektedir.
- **Genel Kültür:** Öğrencilerin sosyal faaliyetlerde bulunmasını sağlamak ve onlara kültürel bilgiler hakkında aktarım yapmak öğretmenin görevleri arasında yer almaktadır. Bundan dolayı öğretmen adayları yaşadığı toplumu, görev yaptığı yerin özelliklerini ve değerlerini bilmelidir.

Bu üç başlığın dışında ise öğretmenlik mesleğinin özellikleri şu şekilde sıralanmıştır;(Erden, 1998; aktaran İlter, 2009).

- Öğretmenlik bütün ülkelerde görülen en yaygın mesleklerden biridir.
- Öğretmenlerin büyük bir kısmı devlet memurudur.
- Öğretmenlik geliri düşük bir meslektir.
- Meslek değiştirenlerin sayısı fazladır.
- Toplumsal statüsü çok yüksek olan bir meslek değildir.
- Kadınlar tarafından daha çok tercih edilen bir meslek haline dönüşmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin özelliklerinin yanı sıra öğretmene özgü bazı özellikler de bulunmaktadır. Bu özellikler görev yapılan eğitim sisteminin amacına, okulun misyonuna, veli beklentilerine, idareci ve öğretmenlerin vizyonuna göre değişiyor olsa da bir öğretmende olması gereken nitelikler incelendiğinde şu maddeler görülmektedir; (Seferoğlu, 2004; Çelikten vd.,2005).

- Öğretmen, öğrencinin özelliklerini tanıyabilmesi ve onlara göre öğrenme ortamı sunabilmesi için gelişim özelliklerinin neler olduğunu, öğretme-öğrenme süreçlerinde nelere dikkat etmesi gerektiğini bilmelidir.
- Etkili bir öğretmen, planları hazırlar, planın olması gerektiğini bilir ve planı uygular.
- Öğretmen, iyi hazırlanmış materyalin öğrenmeye etkisini bilerek farklı özelliklere sahip ve herkese hitap edebilen materyaller geliştirebilir.
- Öğretmen, öğrencilerin interaktifbir şekilde öğrenme sürecinin içerisinde olmasını sağlar ve bunu sağlamak adına bireysel ve grup çalışmaları yapar.
- Öğretmen, çocuklarda hedeflenen davranışların ne kadar kazanıldığını, nasıl öğrendiklerini ve değerlendirmenin kullanılması gerektiğini bilmelidir.
- Öğretmen, öğrencileri hazırlama, öğrenme ve çalışma alışkanlıkları kazanmasında gerekli kaynakların neler olduğunu bilmelidir.
- İyi bir öğretmen, kendisini geliştirecek fırsatları ve olanakları araştırır ve kendisini sürekli olarak geliştirir.

Öğretmenler kullandıkları yöntemler ve etkinlerinin yanı sıra kişilikleri de ön planda olan kişilerdir; bundan dolayı iyi ve etkili bir öğretmenin cana yakın ve ihtimam

gösteren, coşkulu, şevk dolu, değişim ve gelişimden yana olan, insancıl, düşünen ve düşüncelerini aktaran kişi olması gerekmektedir (Kızıltepe, 2002). Yapılan bazı çalışmalarda öğretmenin canayakınlığı ve coşkusunun öğrencilerin başarısı ile ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur. Başka bir ifade ile canayakın, arkadaş canlısı, coşkulu öğretmenlerin öğrencileri, öğretmenlerini ve dersini daha çok seven, okumaktan zevk alan okula gelmekten keyif alan öğrenci olurlar (Ryans, 1960; aktaran Kızıltepe, 2002).

Bunların yanı sıra MEB tarafından öğretmenlerde bulunması gereken yeterliliklerin belirlenmesi amacıyla bir çalışma yapılmış ve bu çalışma sonucunda öğretmen yeterliliklerinin alanlarını belirlemişlerdir. Bu alanlar; program ve içerik bilgisi, öğrenciyi tanıma, aile-okul ve toplum ilişkileri, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, kişisel ve mesleki değerler, öğrenme ve öğretme süreciolarak belirlenmiştir (MEB, 2017).

Çelikten ve diğerleri (2005), öğretmende olması gereken özellikleri sıralamıştır;

- Çözüm odaklı olma,
- Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma,
- Sabırlı davranan ve olaylar karşısında dayanıklı kalan,
- Öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarınıgöz önünde bulundurma,
- Eğitimde bireysel ihtiyaçlarını önemseme,
- Araştırma yapma,
- Yenilik ve gelişimlere açık, kendini sürekli yenileye bilme,
- Kılık- kıyafet ve temizliğe özen gösteren,
- Teşvik edici ve destekleyici olma,
- Öğrencilere karşı dürüst ve objektif olma,
- Öğrencileri, velileri ve çevresini etkilemede başarılı olma.

Richardson ve Stop (1987) okul müdürleri ile görüşerek yaptıkları çalışmaları sonucunda etkili öğretmenin özellikleri olarak; çocuklarla birlikte olmaktan keyif alma, özgüven sahibi, sınıfta gerekli düzenlemeleri yapabilme ve bunların kontrolünü sağlama yeteneğine sahip olma gibi özelliklerin ön planda olduğunu ortaya koymuştur (aktaran Dilekmen, 2008). Öğretmen nitelikleri ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, etkili öğretmenin özellikleri ve sahip olduğu nitelikleri,mesleki nitelikler vekişisel nitelikler

olmak üzere iki ana başlıkta ortaya koydukları görülmektedir (Demirel, 2017, s. 208). Nitelikler ise Şekil 1'de sunulmuştur.

Kişisel Nitelikler	Güdüleyicilik
	Başarıya Odaklanmışlık
	Profesyonellik
Mesleki Nitelikler	Planlama
	Yöntem ve Teknik
	Etkili İletişim
	Sınıf Yönetimi
	Zamanı Etkili Kullanma
	Değerlendirme
	Rehberlik

Şekil 1.ÖğretmenNitelikleri (Demirel, 2017, s. 208)

Öğretmenin bütünleşmiş birçok rolü vardır, fakat hedeflenen öğrenmeyi ve öğrencilerin ilerlemelerini artırmayayönelik öğretmen rolleri üç temel başlıkta ele alınmaktadır. Bunlar; (Göçer, 2014).

- **Öğretim Uzmanı:** Öğretmenin ilk ve en temel rolü öğrenmeyi planlayıcı, yönlendirici ve değerlendirici öğretim uzmanı rolüdür.
- **Yönetici:** Öğretmenin ikinci rolü ise düzenleyicilik de yapılandırmadır. Etkinliklere yönelik kurallar ve işlemler ile ilgili kararların tümü bu rolün içine girmektedir.
- **Danışman:** Öğretmenler, öğrencilerin gelişiminde ve öğrenme sürecinin farkında olan bir gözlemci olmalı ve öğretmenin rehberliğine ihtiyaç duyan öğrencilere rehber olmalıdır.

Brooks veBrooks'a (1993) göre öğretmen rolü, bilgiyi, soruyu ve problemi öğrencilerin ilgilerine göre düzenlemek, öğrencilerin önceki öğrenmeleri ile yeni öğrendikleri arasında bağlantı kurmasını sağlamaktır (aktaran Göçer, 2014).

Amindon ve Hunlcr (1966) öğrenmeyi, etkileşim süreci olarak görmekte ve öğrenme süreci açısından öğretmenin rolünü;(aktaran Sünbül, 1996).

- Öğrencileri motive etmek
- Yapılacak etkinlikleri planlamak
- Öğrencilere bilgi aktarmak
- Öğrencileri belirli bir düzene sokmak
- Öğrencilere rehberlik yapmak şeklinde açıklamaktadır.

Havighursl ve Ncu- Gartcn'e (1967) göre öğretmenin rolleriise şu şekildedir;(aktaran Sünbül, 1996).

- **Öğrenmeyi Sağlama:** Bilgiyi öğrencilere aktarmak, etkinlikleri yönlendirmek, rehberlik etmek.
- **Sınıf Yönetimi:** Sınıftaki materyalleri düzenlemek, sınıf içi kuralları belirlemek ve uygulamak, öğrencilerin ilgisini çekmek, öğrencilerle nitelikli ilişkiler kurmak.
- **Aile Üyeliği:** Öğretmenler çocuğa ilgi ve sevgi göstermek gibi davranışlar gösterebilirler.Özellikle okul öncesi dönemde kıyafet giymesine yardım etmek, ilgi ve sevgi gösterme bu rolün kapsamına girmektedir.
- **Değerlendirme:** Öğrencinin performansını değerlendirme, nesnel ölçme araçları geliştirme ve uygulama, puanlama ve öğretim programını değerlendirmektir.
- **Güven Verme:** Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına eğilmesi, girişimciliğe özendirmesi ayrıca öğrencilerin problemleri ile ilgilenerek onlara rehberlik etmesidir.
- **Mesleki Ustalık:** Eğitimsel süreçleriplanlamak ve düzenlenen çevrede model olacak biçimde bulundurmaktır.
- **Toplumsal Liderlik:** Geniş kültüre sahip olması, yeni görüşlerin lideri ve gerçeği araştıran kişi olması beklenmektedir.

Genel itibariyle öğretmenlerin; alan, meslek ve genel kültür bilgisine sahip olması gerektiği, öğrencilere değerleri ve dürüstlüğü ile örnek olduğu, öğrencilerin gelişim özelliklerini iyi bilmeleri, takip etmeleri ve değerlendirmeleri gerektiği, herkese hitap edebilecek materyal hazırlayabilmesi, sürekli araştıran ve geliştiren bir yapıya sahip olması gerekmektedir (Seferoğlu, 2004; Çelikten vd., 2005; Çakır, 2021).

2. 2. Okul Öncesi Öğretmenliği

Çocuğun doğumdan ilkokula başlayacağı döneme kadar olan süreye "okul öncesi dönem" ismi verilmektedir (Oktay, 1990). Ülkemizde okul öncesi eğitim dönemi 0-6 yaş grubu çocuklarıkapsamaktadır. Okul öncesi eğitim küçük çocuklara ev dışında ilk kurumsal deneyimi yaşatırken aynı zamanda onların eğitime ilişkin değer ve inançlarının şekillenmesini sağlamaktadır (Taba ve ark., 1999; aktaran Denizel Güven ve Cevher, 2005). Okul öncesi dönem, çocuğun okul, öğretmen ve eğitim gibi kavramlarla ilk kez karşılaştığı bir dönemdir (Ayaydın, 2010; aktaran Giren, 2015). Okul öncesinde eğitim kurumları çocukların sosyalleşmesini ve akademik olarak gelişmesini desteklerken aynı zamanda da keşifler yapma, paylaşma, işbirliği, problem çözme gibi becerilerininde geliştirildiği bir ortamdır. Bu dönemde çocuğa kazandırılan kavram ve yetenekler çocuğun daha sonraki öğrenmelerini ve ilerleyişini desteklemektedir (Ulusoy, 2003; aktaran Uyanık ve Kandır, 2010). Okul öncesi dönemde çocuğa uygulanan eğitsel beceriler çocuğun ilkokula hazır bulunuşluğunu artırmakta ve ileride akademik becerilerde çok daha fazla başarılı olmalarını sağlamaktadır (Unutkan, 2005; aktaran Uyanık ve Kandır, 2010).

Öğretmenleri ile iyi iletişim kuran ve duygusal olarak kendisini güvende hisseden çocukların daha enerjik ve dikkatlerinin öğrenme üzerine odaklandığı araştırmalar ile açıklanmıştır, bu duruma bağlı olarak ise çocukların eğitimsel becerilerinin daha iyi desteklendiği ortaya koyulmuştur (Burchinal ve ark., 2002; aktaran Uyanık ve Kandır, 2010). Okul öncesi eğitimin en temel amaçlarından biri; çocuğun bilişsel, duygusal, sosyal ve bedenselgelişimini sağlamak ve uyumlu bir hayat sürebilmesi için gerekli olan temeli oluşturabilmektir. Çocuklar okul öncesi eğitim sayesinde öğretmenleri ve arkadaşları ile birlikte topluma uyum sağlamayı öğrenir (Akı ve ark., 2008; aktaran Karaca, Gündüz ve Aral, 2011).

Açıkgöz'e (2003) göre, öğrenciler ile uzun süre ve yakından iletişim kuran kişilerden biri olan öğretmenin asıl işlevi öğrenmeyi kolaylaştırma olsa da buna ek olarak öğrenciye model olma, öğrenciye danışmanlık yapma gibi işlevleri de bulunmaktadır. Öğretmenin donanımsız olduğu bir eğitim sisteminde kaliteden bahsetmek mümkün değildir (Aktaran Denizel Güven ve Cevher, 2005). Okul öncesi eğitimde kalitenin oluşmasında ve çocukların okula karşı olumlu deneyim kazanmasındaki öğretmene

önemli bir görev düşmektedir. Okul öncesi dönem çocuklarında deneyimlerin kalitesi öğretmenlerin yeterlilikleriyle yakından ilişkilidir (Taba ve ark., 1999; aktaran Denizel Güven ve Cevher, 2005). Kaliteyi arttırmak için eğitim araçları tasarlanıyor olsa da fiziksel çevre düzenlense de öğretmen bunları değerlendirebilecek niteliklere sahip değilse istenilen hedefe ulaşılamaz (Erişen, 2004; aktaran Denizel Güven ve Cevher, 2005). Hanushek (2011) yeterli performans göstermeyen öğretmenlerin sistemden çıkarılması ve iyi öğretmenlerin ise maddi olarak desteklenerek motivasyonlarının artırılması ve kalabalık sınıflara atanması sonucu eğitim çıktılarında belirgin farklar oluşacağını ortaya koymuştur (aktaran Çobanoğlu, 2017). Bundan dolayı öğretmenlerin, çocuklara nitelikli bir eğitim sunabilmesi gereklidir. Bunun için ise kendini sürekli olarak geliştiren, bilimsel bilgilere sahip, pozitif, sosyal, güncel gelişmeleri ve eğitimdeki araştırmaları takip eden ve gerektiği zaman değişiklikler yapabilen kişiler olmalıdır (Işık, Çiltaş ve Baş, 2010; aktaran Türkmen, 2021).

Okul öncesi öğretmenleri, çocuğun kişiliğinin oluşumuna ve kişilik gelişimine biçim veren kişilerdendir. Çocuklar, öğretmenleri ile kendilerini özdeşleştirir (Yavuzer, 1998; aktaran Aktemur Gürler, 2017). Öğretim planı ve öğrenme ortamı gibi ana boyutları en üst seviyede kullanarak, eğitim sürecini etkili uygulamalarla gerçekleştirecek olan okul öncesi eğitimi nitelikli kılacak kişi okul öncesi öğretmenleridir (Şen ve Erişen, 2002; aktaran Yurt ve Keleş, 2019). Etkili öğretmenin özellikleri ile ilgili yapılan araştırmalar sonucu ortaya koyulan bilgiler detaylı olarak 2.1. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik başlığı altında verilmiştir. Etkili öğretmenlerin özellikleri özetlendiğinde, bilimsel gelişmeleri takip etmek, araştırmacı yapıya sahip olmak, çözüm odaklı olmak, yeniliğe açık olmak gibi özelliklerin var olduğu görülmektedir (Çelikten vd.,2005).

Okul öncesi programı, öğretmenlerin üretkenliklerini ve mesleki donanımlarını kullanmalarına imkân sağlayan yani belirli sınırları olmayan bir programdır. Bundan dolayı öğretmen kazanımları gerçekleştirebilmek için etkinlikler düzenleyebilir ve istediği eğitim ortamını oluşturmak için iç ve dış mekânı düzenleyebilir. Etkili okul öncesi öğretmeninde bulunan özellikler şu şekilde sıralanabilir:(Kanbay Ak, Yıldırım ve Kadıoğlu Ateş, 2016).

- Toplumun her kesimine saygılıdır.
- Kendini geliştirmeye açıktır.

- Sevecen, esprili ve anlayışlıdır.
- Öğrencilerini, velilerini ve toplumu etkileme konusunda başarılıdır.
- Öğrencilere karşı güven duygusu oluşturabilir, objektif ve dürüsttür.
- Öğrencilerine karşı hoşgörülü ve güler yüzlüdür.
- Öğrenciyi destekleyici ve başarı odaklıdır.
- Öğrencilerine karşı düşünce ve davranışlarıyla iyi model olandır.

Bunların yanı sıra ise, okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarını ve eğitim programına ait ilkeleri iyi bilmesi, etkinlikleri iyi planlaması, etkinlikleri en iyi uygulayacak şekilde eğitim ortamlarını düzenleyebilmesi gerekmektedir (Köksal, Balaban Dağal ve Duman, 2016).

Witty, yaptığı bir çalışmada öğretmen özelliklerini şu şekildedir;(Gürkan, 1986; aktaran Tok, 1997).

- Birlikte çalışmaya açık ve adil davranan
- Empati kurabilen ve kibar
- Tahammül seviyesi yüksek olan
- Yumuşak huylu ve iyi görünüme sahip olan
- Objektif
- Espri gücüne sahip ve şakacı
- Tutarlı davranışları olan
- Çocukların sorunlarına karşı ilgili
- Yeni durumlara kolayca uyum sağlayan
- Öğrettiği konularda yeterli olan.

Okul öncesi eğitim çocuğun topluma uyum sağlamayı öğrendiği, arkadaşları ile sosyalleşmeyi öğrendiği akademik ve gelişimsel olarak her türlü alanda desteklendiği bir eğitim ve ortamdır (Ulusoy, 2003; aktaran Uyanık ve Kandır, 2010; Akı ve ark., 2008; aktaran Karaca, Gündüz ve Aral, 2011).Dolayısı ile okul öncesi öğretmenlerinin; çocuklara karşı sevecen, pozitif, sosyal, kendini sürekli olarak geliştiren ve güncel gelişmeleri takip eden, yeni ve herkese hitap edebilen materyaller geliştirebilen kişiler olması gerekmektedir (Kanbay Ak vd., 2016).

2. 3. Tutumlar

Tutum, bireyin hem gerçek hem de potansiyel tepkilerini belirleyen bireysel zihinsel süreçler, bireye yüklenen ve o bireyin psikolojik obje ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını sistemli bir şekilde oluşturan eğilim olarak tanımlanmaktadır (Allport, 1966; aktaran Gün, 2012; Smith, 1968; aktaran Gökçakan, 2015). Bir başka ifadeyle tutumlar, nesneler, kişiler ya da durumlar hakkında olumlu ya da olumsuz değerlendirme ifadeleridir, insanların bir şeyler hakkında ne hissettiğini ifade etmektedir (Robbins, 1994; aktaran Üstüner, 2006).

Doob (1947) tutumu, bireyin içinde bulunduğu toplumda önemsenen örtülü ve güdüleyici bir tepki olarak tanımlarken Phillips (2003) tutumu, bir etkinlik için hazırbulunuşluk koşulu olarak tanımlamaktadır (aktaran UçalCanakay, 2006).

Katz (1967) ise tutumu, bireyin sahip olduğu değerlere bağlı olarak; bir simgeyi, nesneyi, kişiyi ya da dünyayı iyi ya da kötü, yararlı ya da zararlı yönleri ile algıladığı ön düşünce biçimi olarak tanımlamaktadır (aktaran Koyuncu Şahin, 2015).

Tutumlar tek başına davranışı meydana getiriyor olmasa da davranışların temelinde belli bir tutumdan söz edilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2006; aktaran Tüzel İşeri, Kahraman ve Karadağ, 2019). Bir olay, durum veya kişi karşısında belli bir davranış göstermeye hazır olma durumudur (Tutar, 2016). Tutumlar, doğuştan gelmemekte sonradan öğrenilmektedirler (Kağıtçıbaşı, 2005; aktaran Güllü ve Güçlü, 2009) ayrıca anlık değişen değerlendirmeler değil, bir derecede olsa değişmez nitelikteki inançlar ve değerlendirmeler bütünüdür (Tutar, 2016).

Birey çevresinden almış olduğu uyarıları ya da olguları düzenleyerek zihinsel sisteminde saklamaktadır. Düzenlenerek saklanan düşünce demetleri, kişinin daha sonra aynı uyarıcı ile karşılaştığındakullanılacak olup kişinin o uyarıcıya yönelik oluşturduğu tutumdur (Silah, 2000; aktaran Canöz, 2003).

Oskamp, tutumların oluşmasında üç tür kaynaktan söz etmiştir. Bunlar, ailenin etkisi, çevrenin etkisi, kişinin kendi kazandığı deneyimlerin etkisidir (Sakallı, 2001; aktaran Güllü ve Güçlü, 2009).

Yüksel (1994) ise tutumların oluşmasının çeşitli yollarla olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar;(aktaran Canöz, 2003).

- Doğumdan itibaren kişinin büyüdüğü aileden öğrenilen tepki tarzları
- Geçmiş deneyimleri değerlendirerek yeni sonuçlar çıkartılması
- Başkalarının davranışlarını (tutumlarını) örnek alarak benimsemek
- Model almak

İnceoğlu'na (1993) göre ise tutumları oluşturan etkenler şunlardır;(aktaran Canöz, 2003).

- Genetik Aktarım
- Olgunlaşma, yaşlılık gibi bedensel etkenler
- Tutuma sahip olunan konu ile yüz yüze iletişim
- Benlik
- Toplumsallaşma Süreci
- Grup Üyeliği
- Sosyal Sınıf

Tutumlar, bilişsel, duygusal ve davranışsal olmak üzere üç ana öğeden oluşmaktadır. Bu öğeler arasında iç tutarlılık olduğu varsayılmaktadır. Bireyin bir konudaki bildikleri (bilişsel öğe), ona hangi duygu ile yaklaşacağını (duygusal öğe) ve ona karşı nasıl bir tavır sergileyeceğini (davranışsal öğe) belirlemektedir (İnceoğlu, 2011). Kişinin nesne, durum ya da kişi hakkında zihinsel, duygusal ve davranışsal olarak sergilediği duruş o kişinin tutumunu yansıtmaktadır dolayısıyla da bu üç öğe arasında ahenk içinde bir ilişki ve koordinasyon olması gerekmektedir (İnceoğlu,2010; aktaran Güleç, 2012).

- **Bilişsel Öğe**

  Bir tutum nesnesine ilişkin düşünce, inanç ve bilgileri kapsamaktadır (Tutar, 2016). Tutumun kesinliğini ve kararlığını, tutumun yönünü ve işaretini belirleyen faktörler bilişsel öğede yer almaktadır (Tekarslan ve ark., 2000; aktaran Güleç, 2012).
- **Duygusal Öğe**

  Kişinin tutum nesnesi ile ilişkili olan olumlu/olumsuz değerlendirmeleri içermektedir. Bu öğe tutum için değerleyici işlev görmektedir. Tutumun bu yönü

hoşlanma ya da hoşlanmama gibi bireyin psikolojik yönünü ifade eder (Tutar, 2016).Bu öğe tutuma süreklilik kazandırmakta ve tutumun itici ya da şekillendirici olan yönünü temsil etmektedir (Erdoğan,1999; aktaran Orhan, 2013).

Kişinin deneyimleri, önceki öğrenmeleri (bilişsel öğe) duygusal öğenin gelişiminde önemli bir yere sahiptir çünkü bireyin herhangi bir tutum konusuyla ilgili olumlu/olumsuz duygularının var olması önceki deneyimleri ile alakalıdır. Aynı zamanda kişinin içinde bulunduğu ya da sahip olduğu değerler sistemi, onun nesne/durum ya da kişi ile iletişim kuracağı ilişki biçimini önemli derecede etkilemektedir. Davranışsal öğe ise, duygusal öğenin sonucu olarak yansımaktadır (İnceoğlu, 2010; aktaran Güleç, 2012).

- **Davranışsal Öğe**

  Davranışsal öğe, tutum objesine karşın oluşan davranış eğilimidir. Başka bir ifade ile duygu ve kanıya uygun olarak hareket etme eğilimidir (Aysu, 2007; Tutar, 2018). Ancak davranışın kendisi değil tutum objesine karşı belirli bir davranışta bulunma niyetidir. Tutumun sözel veya fiili olarak ifade edilmesidir (Tutar, 2018). Her durumda düşünce ve duyguya göre davranış gösterilmiyor olsa bile her kişide bu düşünce ve duyguya göre davranış gösterme eğilimi vardır (UçalCanakay, 2006).Davranışsal öğe,iki tür davranışı içermektedir. Bunlar; duygusal davranış ve normatif davranıştır (İnceoğlu, 2010; aktaran Güleç, 2012).

Tutumlar, hem öğeleri hem de bütünlükleri açısından bazı özelliklere sahiptir. Sherif ve Sherif (1996) yaptıkları çalışmada tutumları, standart düşüncelerden ve bu düşüncelerin oluşturduğu davranışlardan ayırt etmek için aşağıda belirtilen özellikleri ortaya koymuşlardır (aktaran Güleç, 2012). Bu özellikler;

- Tutumlar doğumdan itibaren gelmemekte sonradan edinilmektedir.
- Tutumlar anlık düşünsel durumlar değil, ortaya çıkışından itibaren bir süre devamlılık göstermektedir.
- Tutumlar, bireylerle nesneler arasındaki ilişkilere tutarlık, kararlılık ve düzenlilik kazandırmaktadır.

- Tutumların oluşması ve biçimlenmesi için birbiriyle karşılaştırılabilir birçok öğenin bir arada olması zorunludur.
- Toplumsal tutumların oluşmasında, bireysel düzeyde oluşmuş tutumlar ile ilgili ilkeler genellenerekkullanılabilir.
- İnsan-obje ilişkisinde özellikle tutumlar vasıtası ile belirlenen bir etkilenme, motivasyonsüreci oluşmaktadır.

İslamoğlu'na (2003) göre ise tutumun özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır (aktaran Orhan, 2013). Bu özellikler;

- Her tutum bir objeye sahiptir.
- Bu obje, bir sonuç ya da düşünce olabilir.
- Her tutumun bir etki alanı vardır, bu etki tutum öğelerinin toplam etkisi olarak düşünülebilir.
- Bir tutum, başka bir tutum ile ilişkili olabilir.
- Bir tutumla başka tutumlar arasında tutarlık görülebilir.
- Tutumlar öğrenilerek ortaya çıkar.
- Bireyin yalnızca bir tutumu değil tutumlar bütünü bulunmaktadır.
- Tutumlar değişebilir.

Bu özelliklerin yanı sıra yapılan çalışmalarda aşağıda belirtilen maddelerde tutumun özellikleri arasında yer almaktadır.

- **Güç Derecesi:** Tutumlar ve tutum öğeleri güç açısından farklılık göstermektedir. Bir tutumun gücü öğelerinin toplam gücü olarak düşünülebilmektedir (Deniz, 1994; aktaran Topçu, 2009).
- **Karmaşıklık:**Tutumlar öğelerinin karmaşıklığı açısından farklılık gösterebilmektedir. Tutum öğeleri düz olabileceği gibi karmaşık da olabilirler. Örneğin; "A kişisi hakkında ne düşünüldüğü sorulduğunda "ondan hoşlanmam" cevabı verildiği varsayıldığında bu cevap bir olumsuz tepkiyi ortaya koyacağından bu tutum yalın bir tutumdur fakat "A birçok bakımdan kötü biri olmasının yanı sıra iyi yönleri de vardır. Akıllıca davranabilen fakat iş hayatında bazen doğruluğundanşüphe edilecek şeyler yapmaktadır." cevabının

verildiği varsayıldığında bu karmaşık bir tutumun ifadesidir" (Deniz, 1994; aktaran Topçu, 2009).

- **Diğer Tutumlarla İlişki ve Merkezilik:** Tutumlar, diğer tutumları ile bağlantıları açısından da farklılık göstermektedir. Tutumların bir kısmı diğerleri ile sıkı sıkıya bağlı olmasına rağmen bir kısmı diğerlerinden kopuktur (Deniz, 1994; aktaran Topçu, 2009). Merkezi tutum ise, bir grup tutum arasında en önemli olan tutumu ifade etmektedir Kişilerde tutumların merkezileşmesi çok belirgin bir şekil almakta ve o kişinin diğer tutumlarını etkileyerek davranışlarını yönlendirmektedir (Canbaz, 1999; aktaran Topçu, 2009).
- **Öğeler Arası Tutarlık:** Tutum öğeleri genellikle birbiri ile tutarlı olma eğilimi göstermektedir. Başka bir ifade ile bir öğesi olumlu olan tutumun diğer öğeleri de olumlu; bir öğesi olumsuz olursa diğer öğeleri de olumsuz olmaktadır (Aydın, 1987; aktaran Topçu, 2009).
- **Tutumlar Arası Tutarlılık:** Yapılan bazı çalışmalar genellikle tutumların birbiriyle tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır. Kişimim tutumları genellikle tutarlıdır fakat bu tutarlılık tutumların var olması için şart değildir (Hasançebioğlu, 2002; aktaran Topçu, 2009).

2. 4. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları

Okul öncesi dönem, gelişimin hızlı olması ve kişinin bütün hayatında kalıcı etkiler oluşturacak bir dönem olması açısından birey için önemli ve kritik bir dönemdir (Gülay, 2009). Bundan dolayı çocuğun kendisine yakın olan kişilerin tutumları önemlidir (Alkaya, 2021).

Sosyo-kültürel, akademik ve psikolojik faktörlerin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını oluşturduğu düşünülmektedir (Doğrul ve Kılıç, 2020). Öğretmenlik mesleği ile ilgili tutumları en çok etkileyen etkenler arasında, öğrenim görülen programların türleri, öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve öğretmen adaylarının cinsiyetleri görülebilmektedir (Özer vd., 2010). Pektaş ve Kamer (2011), öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda, kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına oranla öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu bir tutum sergilediklerini ortaya koymuşlardır aynı zamanda Gökçe ve Sezer'de (2012) çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşarak kız öğrencilerin tutum puanlarının daha

yüksek olduğunu ortaya koymaktadırlar. Çam ve Üstün (2016), öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçladıkları çalışma sonucunda erkeklerin mesleki tutum ortalamasının kadınlara oranla düşük çıktığını ortaya koymuşlardır.Korkmaz ve Sadık (2011) ilköğretim okullarında görevli öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada erkek öğretmenlerin ölçek puanının kadın öğretmenlere oranla daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.Kızıltaş ve diğerleri (2012) öğretmen adayları ile çalışma gerçekleştirmiş ve çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla mesleğe yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğunu ortaya koymuştur. Mesleki tutumların cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiği araştırma sonuçlarında görülmektedir.

Bölümü tercih etme nedeninin ve öğrenim görülen program türünün mesleki tutumları etkilediği Özer ve diğerleri (2010) tarafından ortaya koyulmuştur. Ekici(2014) öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını ölçmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiş ve çalışmasındamesleki tutum ile medeni durum ve bölümü tercih etme nedeni arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Doğrul ve Kılıç (2020) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını inceledikleri çalışmada, mesleki tutum düzeyi ile bölümü tercih etme nedeni arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda Aslan ve Köksal Akyol'da (2006) yaptıkları çalışmada bölümü tercih etme nedeni ile mesleğe yönelik tutum arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Engin ve Koç (2014) öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını inceledikleri çalışmada öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri lisans programları ile mesleki tutumları arasında farklılaşma ortaya koymuşlardır. Gökçe ve Sezer (2012), araştırmaları sonucu öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile öğrenim gördükleri lisans programları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşarak benzer sonuçlar elde etmiştir. Bulut ve Doğar (2006) yaptıkları çalışmada çeşitli öğretmenlik programlarında okuyan öğretmen adaylarında çalışmış ve öğrenim görülen program türü ile mesleğe yönelik tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bulut (2009), çalışmasında öğrenim görülen program ile mesleki tutum arasında anlamlı bir farklılaşma olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarının birbirini destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir. Akkaya (2009) öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile mezun olunan lise türü arasındaki ilişki incelenmiş ve mezun olunan lise türü ile mesleki tutum arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna

ulaşmıştır. Pektaş ve Kamer'de (2011) mezun olunan lise türü ile mesleki tutum arasındaki ilişkiyi incelemiş ve anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Aynı zamanda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kendi okul yaşantıları süresince geliştirdikleri düşünceler onların mesleğe yönelik tutumlarını belirlemekte büyük rol oynamaktadır (Chong, Low ve Goh, 2011; aktaran Erdiller Yatmaz vd.,2018). Kişinin sahip olduğu kişilik özellikleri ile mesleklerine yönelik tutumlar arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır (Şenel vd., 2004; aktaran Aysu, 2007). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının meslekleri ile ilgili olumlu tutumları, öğretmenlik mesleğini daha çok sevmelerini, meslekte daha başarılı olmalarını ve mesleğin gereklerini yerine getirmelerinde önemli bir role sahiptir. Aynı zamanda mesleklerine karşı olumlu tutum sergilemeleri ve mesleklerini sevmeleri çocuklar için büyük önem taşımaktadır (Kızıltaş vd.,2012; Şahin ve Şahin, 2017). Zembat, Akşın Yavuz, Tunçeli ve Yılmaz (2018) öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile akademik motivasyon ve başarı arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları olumlu yönde gelişim gösterdikçe, akademik motivasyonlarının ve başarılarının da arttığı sonucuna ulaşmışlardır.Bayrakdar, Batık ve Barut (2016) özel eğitim öğretmenliği adayları ile bir çalışma gerçekleştirmiş ve çalışma sonucunda benzeri bir bulguya ulaşmıştır. Buna göre, özel eğitim öğretmenlerinin mesleki tutumları ile akademik başarıları arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özder ve diğerleri (2010) yaptıkları çalışmada katılımcılarınmesleki tutum puanları ile akademik başarıları arasında bir ilişki olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır. Cinpolat, Alıncak ve Abakay (2016) öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını incelediği çalışmada, genel not ortalaması 3.00- 4.00 arasında olanların lehine bir farklılık bulmuş böylelikle mesleki tutum ile akademik başarı arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur. Abbasoğlu ve Öncü'de (2013) yaptıkları çalışma ile akademik başarı ve mesleklerine ilişkin tutum arasında anlamlı bir farklılaşma olduğunu ortaya koymuş ve akademik başarısı yüksek olanların mesleki tutumlarının da yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Özgür'de (1994) akademik başarısı yüksek ve lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur (aktaran Derman, Özkan, Altuk ve Mülazımoğlu, 2008). Buna göre, araştırma sonuçlarının birbirini desteklediği

ve araştırmalara göre mesleki tutum ile akademik başarı arasında ilişki olduğu görülmektedir.

Okul öncesi dönem çocukları günün büyük bir bölümünü öğretmenleri ile geçirmektedirler (Argun ve İkiz, 2003; aktaran Aslan ve Köksal Akyol, 2006). Çocuklar için öğretmenleri, onları seven, arkadaşlık gösteren ve günün büyük çoğunluğunda onların ihtiyaçlarını karşılayan kişidir ve bu dönemde çocuklar öğretmenlerinin tutum ve davranışlarını model alarak taklit ederek onların kişiliğini benimsemektedirler (Argun ve İkiz, 2003; aktaran Aslan ve Köksal Akyol, 2006; Kandır, 2005; aktaran Körükçü ve Oğuz, 2011). Bundan dolayı öğretmen adaylarının kişilik özellikleri ve mesleklerine karşı geliştirdikleri olumlu tutumlar mesleklerini en iyi şekilde gerçekleştirebilmeleri için oldukça önemlidir (Tüzel İşeri vd.,2019). Tüzel İşeri ve diğerleri (2019) gerçekleştirdikleri çalışma sonuçları ile öğretmenlerin etkisinde kalan öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Akyıldız, Yıldız ve Ergin (2006) ise öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını inceledikleri çalışmada ailelerinde ya da yakın akrabalarında öğretmen olanların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yukarıda belirtildiği gibi okul öncesi öğretmenlerinin kişilik özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumları, mesleklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirebilmeleri konusunda önemli bir role sahiptir (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005; aktaran Aslan ve Köksal Akyol, 2006).

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma modeli, çalışma grubu, veriler ve toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması başlıkları ele alınmıştır.

3.1Araştırma Modeli

Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alıp almama durumlarına göre, kendi ailelerinde öğretmen olması durumuna göre, bölümü tercih etme nedenlerine göre ve mezun oldukları lise türüne göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemeyi amaçlayan bu araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda katılımcıdan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin bütünü ya da bir grup örneklem üzerinde yapılan tarama araştırmalarıdır (Karasar, 2018).

3.2Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 Güz ve Bahar döneminde eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği bölümünde okuyan 230 okul öncesi öğretmen adayıdır.Çalışma grubunun demografik değişkenlere göre dağılım Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.Çalışma Grubunun Demografik Değişkenlerine Göre Dağılımı

Değişken	Kategori	Frekans (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	214	93,04
	Erkek	16	6,96
Yaş	17-21 yaş	98	42,61
	22-26 yaş	105	45,65
	27 Yaş ve Üzeri	27	11,74
Üniversite Türü	Devlet Üniversitesi	56	24,35
	Vakıf Üniversitesi	174	75,65
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	35	15,22
	2. Sınıf	72	31,30
	3. Sınıf	56	24,35
	4. Sınıf	67	29,13
Mezun Olunan Lise Türü	Fen Lisesi	2	0,87
	Anadolu Lisesi	115	50,00
	İmam Hatip Lisesi	39	16,96
	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	48	20,87
	Açık Öğretim Lisesi	5	2,17
	Diğer	21	9,13

3.3Veriler ve Toplanması

Araştırmanın verileri toplanma sürecine başlamadan önce etik kurul onayı (Ek 1) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının, çalışamaya gönüllü olarak katıldıklarını beyan eden onam kısmı kişisel bilgi formunda bulunmaktadır.

Veriler pandemi koşulları sebebiyle, başlangıçta online form üzerinden toplanmaya başlamış olup yeterli veriye ulaşılamadığı için bastırılarak katılımcılara yüz yüze dağıtılarak toplanmıştır. Yüz yüze toplanan veriler bilgisayara geçirildikten sonra online olarak toplanan veriler ile birleştirilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri hakkında bilgi edinmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", mesleki tutumlarını ölçebilmek amacıyla ise "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

- **Kişisel Bilgi Formu**
  Okul öncesi öğretmen adaylarının demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıylaaraştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu'nda okul öncesi öğretmen adayının; yaşına, cinsiyetine, devam ettiği sınıfa, devam ettiği üniversite türü (devlet/özel), mezun olduğu lise türüne, ailesinde öğretmen olup olmadığına, kendi eğitim geçmişinde okul öncesi eğitimi alıp almama durumuna, bölümü tercih etme nedenlerine yöneliksorular yer almaktadır (Ek 2).
- **Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği**
  Üstüner (2006) tarafından geliştirilen ve geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği", eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili tutumlarını belirlemeye ilişkin geliştirilen bu ölçek 34 maddelik tek boyutlu likert tipli bir tutum ölçeğidir. Ölçek 10 adet olumsuz, 24 adet olumlu tutum ifadesi içermektedir. Ölçeğin geliştirilirken öncelikle İnönü Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesinde lisans ve tezsiz yüksek lisans programında eğitim gören 110 öğrenciye mesleklerine ilişkin kompozisyon yazdırılmıştır. Yazdırılan kompozisyonlar dikkatlice incelenmiş ve tutum ifadesi olabilecekler belirlenmiş ardından bilgisayara aktarılmıştır. Daha sonra çizelge haline getirilerek öğretim üyelerinin görüşleri alınmış ardından bu görüşlere göre tekrar düzenlenmiştir. Düzenlemeler sonucunda 32 olumlu 16 olumsuz ifadeden oluşan toplam 48 maddenin yer aldığı madde havuzu oluşturulmuş ve beş seçenekten oluşan cevaplama çizgesi ile birleştirilmiştir. Hazırlanan bu ölçek İnönü Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesinde farklı öğretmenlik programlarındaokuyan 500 öğrenciye uygulanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini sağlamak ve maddelerin faktör yüklerini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin kararlılığını belirlemek için test-tekrar test güvenirliği yapılmış ve dört hafta ara aralıklarla elde edilen eşleştirilmiş puanlar arasındaki güvenilirliği hesaplamak

içinpearsonkorelasyon katsayısına bakılmışıtr. Ölçeğin iç tutarlılığı da cronbach alfa ile hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .93 olarak hesap edilmiştir (Ek 3).

3.4Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Veriler analiz edilmeden önce istatistik paket programına aktarılmış olup bu aşamanın ardından çalışmanın ana problemi doğrultusunda okul öncesi öğretmen adaylarının tutum düzeyleri betimsel istatistikler ile belirlenmiştir. Bu kapsamda standart sapma,aritmetik ortalama, mod,ortanca ile minimum ve maksimum değerleri hesaplanmıştır. Araştırmanın alt problemleri kapsamında ise araştırmanın temel değişkeni olan tutum puanlarının bağımsız değişkenlere göre farklılaşma durumları karşılaştırma testleriyle incelenmiştir. Bu analizler öncesi her bir kategorideki gözlem sayısı incelenmiş ve yaş düzeyi değişkeni için kategori birleştirme ve mezun olunan lise türü için ise kategoriyi analize dahil etmeme yoluna gidilmiştir. Karşılaştırma testlerinin en önemli varsayımlarından olan normallik varsayımı KolmogorovSimirnov ve Shapiro- Wilk testleri ile değerlendirilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ele alınan bağımsız değişkenin en az bir kategorisinde puanların normallik varsayımını sağlamadığı (p<0,005; normallik testlerindeki anlamlı sonuç verilerin normal dağılmadığını göstermektedir.) görülmüştür. Bundan dolayı parametrik olmayan yöntemlerden faydalanılmıştır (Büyüköztürk, 2021).

Buna göre iki alt kategoriye sahip cinsiyet, üniversite türü, okul öncesi eğitim alma durumu, ailesinde öğretmen olarak çalışan kişinin olması, öğretmenliği tercih etme nedenleri ve bölümü seçerken birinden etkilenme durumu değişkenleri için Mann-Whitney U testi; ikiden fazla kategoriye sahip olan yaş düzeyi, sınıf seviyesi, lise türü, okul öncesi eğitim alma süresi, çevresinde öğretmen olarak çalışan kişi ve etkide bulunan kişi değişkenleri için Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin analizi IBM SPSS 25 paket programı aracılığı ile yapılmıştır. Verilerin normal dağılmadığı görüldüğü için (p<.05), Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile sıra ortalamaları karşılaştırılmıştır. Kruskal Wallis testi sonucunda hangi gruplar arasında fark olduğunu karşılaştırmak amacıyla ilgili istatistik paket programının sunduğu çoklu karşılaştırma testlerinden faydalanılmıştır

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Bulgular

Bulgular kapsamında araştırmanın ana problemine ait bulgular sunulmuş ardından alt problemlere ilişkin sonuçlar sırasıyla açıklanmıştır.

Araştırmanın ana problemi olan "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları ne düzeydedir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda betimsel istatistiklerden aritmetik ortalama, standart sapma, ortanca, mod, minimum ve maksimum değerler hesaplanmış ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Ortanca	Mod	Min.	Maks.
Mesleki Tutum	145,36	18,09	149,00	153,00	47,00	170,00

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının tutum düzeylerine ait puanlar 47 ile 170 arasında değişmekte olup, aritmetik ortalamanın 145,36 ve standart sapmanın18,09 olduğu görülmüştür. Bu veri seti için ortanca değeri 149,00 ve mod değeri 153,00 olarak hesaplanmıştır. Aritmetik ortalamanın madde sayısına bölünerek beşli puan ortalaması hesaplanmış ve bu değer 4.28'dir. Bu değere beşli likert açısından bakıldığında çoğunlukla katılıyorum ve tamamen katılıyorum arasındadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Withney U testi yapılmış ve Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Cinsiyete Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamları	U	*p*
Kadın	214	116,77	24988,50	1440,500	0,290
Erkek	16	98,53	1576,50		

Tablo 3'egöre kadın öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (116,77)erkek öğretmen adaylarının sıra ortalamalarından (98,53) fazla olduğu görülmüştür. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu test sonucundakadın ve erkek okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır(U = 1440,500;p>0,05).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları yaş düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi yapılmış ve Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Yaş Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Yaş	N	Sıra Ort.	S.d.	$\chi 2$	P	Fark
17-21 yaş	98	111,46	2	4,611	0,100	-
22-26 yaş	105	112,64				
27 Yaş ve Üzeri	27	141,28				

Tablo 4'teöğretmen adaylarının sıra ortalamalarının yaş düzeyi arttıkça artış eğilimde olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test sonucunda yaş düzeyine göre okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2_{(2)} = 4{,}611$; $p > 0{,}05$).

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları mezun olduğu lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test yapılırken gözlem sayısı "Fen Lisesi" için 2 olduğundan analize dahil edilmemiş kalan lise türleri karşılaştırılmıştır ve Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Mezun Olunan Lise Türü	N	Sıra Ort.	S.d.	χ2	P	Fark
Anadolu	115	111,07	4	3,651	0,455	-
İmam Hatip	39	127,45				
Mesleki ve Teknik Anadolu	48	109,47				
Açık Öğretim	5	88,10				
Diğer	21	127,00				

Tablo 5'den İmam Hatip Lisesi mezunu öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin sıra ortalaması en yüksek (127,45) iken açık öğretim lisesi mezunu öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin sıra ortalaması en düşüktür (88,10). Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test sonucunda mezun olduğu lise türüne göre okul

öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2_{(4)} = 3,651$; $p > 0,05$).

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları devam ettikleri üniversite türüne (devlet/özel) göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Withney U testi yapılmış ve Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6."Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Devam Ettikleri Üniversite Türüne (devlet/özel) Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları

Üniversite Türü	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	*p*
Devlet	56	105,71	5919,50	4323,500	0,205
Vakıf	174	118,65	20645,50		

Tablo 6'ya göre vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (118,65) devlet üniversitesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sıra ortalamalarından (105,71) fazla olduğu görülmüştür. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu test sonucunda vakıf ve devlet üniversitelerinde öğrenim gören okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 4323,500; $p > 0,05$).

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları devam ettikleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi yapılmış ve Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Devam Ettikleri Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	Sıra Ort.	S.d.	χ2	P	Fark
1. Sınıf	35	124,91	3	0,842	0,839	-
2. Sınıf	72	114,28				
3. Sınıf	56	112,90				
4. Sınıf	67	114,06				

Tablo 7'deöğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin devam ettiği sınıf düzeyine göre sıra ortalamalarının sıralaması 1.sınıf 124,91, 2.sınıf 114,28, 4.sınıf 114,06 ve 3. Sınıf 112,90 şeklindedir. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test sonucunda devam ettiği sınıf düzeyine göre okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2_{(3)} = 0,842$; $p > 0,05$).

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alıp almamalarına göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Withney U testi yapılmış ve Tablo 8'da sunulmuştur.

Tablo 8. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Eğitim Geçmişlerinde Okul Öncesi Eğitim Alıp Almamalarına Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları

Okul Öncesi Eğitim Alma Durumu	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	*p*
Okul Öncesi Eğitim Almış	97	115,37	11191,00	6438,000	0,980
Okul Öncesi Eğitim Almamış	133	115,59	15374,00		

Tablo 8'e göre kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alan ve almayan öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu görülmüştür. Mann-Whitney U testi yapılmıştır ve bu test sonucundakendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alan ve almayan okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 6438,000; *p*> 0,05).

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma süresine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi yapılmış ve Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Eğitim Geçmişlerinde Okul Öncesi Eğitim Alma Süresine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Eğitim Süresi	N	Sıra Ort.	S.d.	χ2	P	Fark
1 yılından az	9	46,94	3	1,364	0,714	-
1 yıl	63	51,22				
2 yıl	15	46,07				
3 yıl ve üzeri	10	41,25				

Tablo 9'daöğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin kendi eğitim geçmişinde okul öncesi eğitim alma süresine göre sıra ortalamalarının sıralaması 1 eğitim öğretim yılı 51,22, 1 eğitim öğretim yılından az 46,94, 2 eğitim öğretim yılı 46,07 ve 3 eğitim öğretim yılı ve üzeri 41,25 şeklindedir. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma süreleri ile mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2_{(3)} = 1,364$; $p > 0,05$).

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi ailelerinde öğretmen bulunması durumuna göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Withney U testi yapılmış ve Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Ailelerinde Öğretmen Bulunması Durumuna Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları

Ailede Öğretmen Olup Olmaması	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	*p*
Var	35	104,47	3656,50	3026,500	0,287
Yok	195	117,48	22908,50		

Tablo 10'a göre ailesinde öğretmen olmayan öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (117,48) ailesinde öğretmen olan öğretmen adaylarının sıra ortalamalarından (104,47) fazla olduğu görülmüştür. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu test sonucunda ailesinde öğretmen olan ve olmayan okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 3026,500; p> 0,05).

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları kendi ailelerinde öğretmen olan kişiye göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi yapılmış ve Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Kendi Ailelerinde Öğretmen Olan Kişiye Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Öğretmen Olan Kişi	N	Sıra Ort.	S.d.	χ2	P	Fark
Anne	4	14,00	3	4,769	0,189	-
Baba	6	22,92				
Kardeş/kardeşler	18	15,81				
En az iki	8	23,50				

Tablo 11'den öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin kendi ailelerinde öğretmen olan kişiye göre sıra ortalamalarının sıralaması anne, baba ve kardeş seçeneklerinden en az ikisinde öğretmen yakını olan 23,50, babası öğretmen olan 22,92, kardeşi öğretmen olan 15,81 ve 3 annesi öğretmen olan 14,00 şeklindedir. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test sonucunda ailesinde öğretmen olan kişiye göre okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2_{(3)} = 4,769$; $p > 0,05$).

On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları bölümü tercih etme nedenlerine göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda her bir tercih nedenini seçme ya da seçmeme durumları Mann-Withney U testi yapılmış ve Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Bölümü Tercih Etme Nedenlerine Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları

Tercih Nedeni	Seçeneği İşaretleme Durumu	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	*p*
Öğretmen olma isteğim	Seçti	112	132,92	14887,000	4657,500	0,000*
	Seçmedi	118	98,97	11678,000		
Çalışma koşullarının iyi olması	Seçti	56	123,52	6917,000	4423,000	0,300
	Seçmedi	174	112,92	19648,000		
Doğru bilgi aktararak topluma faydalı olma	Seçti	68	124,57	8470,500	4891,500	0,180
	Seçmedi	162	111,69	18094,500		
Öğretmenlik mesleğinden sonra sahip olunan statü	Seçti	22	127,95	2815,000	2014,000	0,356
	Seçmedi	208	114,18	23750,000		
Ailemin isteği	Seçti	16	71,72	1147,500	1011,500	0,006*
	Seçmedi	214	118,77	25417,500		
Mezun olduktan sonra atanma koşulları	Seçti	40	123,51	4940,500	3479,500	0,402
	Seçmedi	190	113,81	21624,500		
Mezun olduktan sonra kolay iş bulma imkanı	Seçti	48	111,31	5343,000	4167,000	0,624
	Seçmedi	182	116,60	21222,000		
Çocukları sevmem ve onlarla vakit geçirme isteği	Seçti	121	128,48	15545,500	5024,500	0,002*
	Seçmedi	109	101,10	11019,500		
Diğer	Seçti	14	76,39	1069,500	964,500	0,023*
	Seçmedi	216	118,03	25495,50		

* $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık vardır.

Tablo 12'ye göre tercih nedeni olarak "öğretmen olmak isteğim" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (132,92) yönelmeyenlerden (98,97) fazla olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (U = 4657,500; $p< 0,05$) ve bu farklılaşma "öğretmen olmak isteğim" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının lehinedir.

Tercih nedeni olarak "çalışma koşullarının iyi olması" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (123,52) yönelmeyenlerden (112,92) fazla olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucundaöğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 4423,000; $p> 0,05$).

Tercih nedeni olarak "doğru bilgiyi aktararak topluma faydalı olma" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (124,57) yönelmeyenlerden (111,69) fazla olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 4891,500; $p> 0,05$).

Tercih nedeni olarak "öğretmenlik mesleğinden sonra sahip olunan statü" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (127,95) yönelmeyenlerden (114,18) fazla olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 2014,000; $p> 0,05$).

Tercih nedeni olarak "ailemin isteği" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (71,72) yönelmeyenlerden (118,77) az olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (U = 1011,500; $p< 0,05$) ve bu farklılaşma "ailemin isteği" seçeneğine yönelmeyen öğretmen adayları lehinedir.

Tercih nedeni olarak "mezun olduktan sonra atanma koşulları" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (123,51) yönelmeyenlerden (113,81) fazla olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının

mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 3479,500; *p*> 0,05).

Tercih nedeni olarak "mezun olduktan sonra kolay iş bulma imkanı" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (111,31) yönelmeyenlerden (116,60) az olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 4167,000; *p*> 0,05).

Tercih nedeni olarak "çocukları sevmem ve onlarla vakit geçirme isteğim" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (128,48) yönelmeyenlerden (101,10) fazla olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (U = 5024,500; *p*< 0,05) ve bu farklılaşma "çocukları sevmem ve onlarla vakit geçirme isteğim"seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının lehinedir.

Tercih nedeni olarak "diğer" seçeneğine yönelen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (76,39) yönelmeyenlerden (118,03) az olduğu görülmüştür. Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur (U = 9064,500; *p*< 0,05) ve bu farklılaşma bu seçeneğe yönelmeyen öğretmen adayları lehinedir.

On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları bölümü tercih etme konusunda etkilendiği kişi/kişiler olup olmamasınagöre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Mann-Withney U testi yapılmış ve Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları Bölümü Tercih Etme Konusunda Etkilendiği Kişi/Kişiler Olup Olmamasına Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Mann-Withney U Testi Sonuçları

Etkilenme Durumu	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	*p*
Evet	118	117,40	13853,00	6834,000	0,657
Hayır	112	113,50	12712,00		

Tablo 13'e göre çevresinden etkilenen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarının (117,40) etkilenmeyen öğretmen adaylarının sıra ortalamalarından (113,50) fazla olduğu görülmüştür. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Bu test sonucunda bölüm seçme konusunda çevresinden etkilenen ve etkilenmeyen okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (U = 6834,000; $p > 0,05$).

On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu alt problem kapsamında "Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumları bölümü tercih etme konusunda etkilendiği kişi/kişileregöre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu doğrultuda Kruskal-Wallis testi yapılmış ve Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum Düzeylerinin Bölümü Tercih Etme Konusunda Etkilendiği Kişi/Kişilere Göre Farklılaşmakta Mıdır?" Sorusuna Yönelik Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Etkilenilen Kişi	N	Sıra Ort.	S.d.	χ2	P	Fark
Anne/Baba/Kardeş	25	50,62	4	4,884	0,299	-
Yakın Akraba	15	58,07				
Arkadaş	15	50,10				
Diğer	46	65,15				
En az iki	8	23,50				

Tablo 14'de öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinin bölümünü seçme konusunda etkilendiğiniz kişi/kişilere göre sıra ortalamalarının sıralaması diğerlerinden etkilenen 65,15, yakın akrabasından etkilenen 58,07, anne, baba ya da kardeşinden etkilenen 50,62, arkadaşından etkilenen 50,10 ve seçeneklerden en az ikisinden etkilenen 23,50 şeklindedir. Bu alt problem için diğer seçeneğini tercih eden okul öncesi öğretmen adaylarının %95,24'ü etkilendikleri kişinin öğretmenleri olduğunu belirtmiştir. Sıra ortalamalarındaki bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Bu test sonucundabölümü seçme konusunda etkilendiği kişi/kişilere göre okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($\chi^2_{(4)} = 4,884$; $p > 0,05$).

4.2 Tartışma

Bu çalışmada,okul öncesi öğretmen adaylarının tutum düzeylerine ait aritmetik ortalama puanı 4.28 olarak bulunmuştur. Değere beşli likert açısından bakıldığında "çoğunlukla katılıyorum" ve "tamamen katılıyorum" arasında olduğu görülmektedir. Kocaarslan (2014) "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin tutumların İncelenmesi"

isimli çalışmasında aritmetik ortalamayı 3,98 olarak bulmuş ve tutumların "katılıyorum" düzeyinde olduğunu ortaya koymuştur. Engin ve Koç (2014) "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları "Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği" isimli çalışmada öğretmen adaylarının mesleki tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğretmen adaylarının olumlu tutuma sahip olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında, okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Bozdoğan ve diğerleri (2007) ise, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dal'larında öğrenim gören 181 öğrenci ile gerçekleştirdiği "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" isimli çalışmalarında,kadınların erkeklere oranla öğretmenlik mesleğine daha fazla olumlu tutum sergilediklerini ortaya koymuşlardır. İki araştırmanın çalışma grubundaki farklılık ve öğretmenlik mesleğinin kadınlara daha uygun bir meslek olduğu görüşleri bulguların farklılaşmasına neden olabilmektedir. Kızıltaş ve diğerleri (2012), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında okuyan 170 öğrenci ile "Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları" isimli çalışmayı gerçekleştirmiş ve çalışmalarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla öğretmenlik mesleğine karşı daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Özder ve diğerleri(2010), Atatürk Öğretmen Akademisi'nde öğrenim gören öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmalarında cinsiyet açısından anlamlı bir fark bulamamışlardır. Manolova Yalçın ve Özgen (2017), Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 184 okul öncesi öğretmen adayı ile gerçekleştirdikleri çalışmanın bulgularına bakıldığında öğretmen adaylarının mesleki tutumları ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulamadıkları görülmektedir. Yılmaz (2009), Okul öncesi öğretmen adayları ile yaptığı "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları ile Kişisel Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli çalışmasında, cinsiyet ile mesleki tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularınınalanyazın çalışmaları (Manolova Yalçın ve Özgen, 2017; Özder vd., 2010; Yılmaz, 2009) ile benzer olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında, katılımcıların yaş düzeyleri ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. Aysu (2007), "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi" isimli çalışmasında 214 okul öncesi öğretmen adayı ile çalışmış ve yaş düzeyleri ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Polat (2013), öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını incelediği çalışmada, mesleğe yönelik tutum ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymaktadır. Ekici (2014), "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmasında 136 öğretmen adayı ile çalışmış ve mesleki tutum ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.Araştırma bulgularının alınyazın çalışmaları (Aysu, 2007; Ekici, 2014; Polat, 2013) benzerlik gösterdiği görülmektedir. Tüzel İşeri ve diğerleri(2019), sınıf öğretmenleri ile yaptıkları "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" isimli çalışmalarında yaş düzeyleri ile mesleki tutum arasında anlamlı bir fark buldukları görülmektedir. Araştırmalarının sonucunda, yaş düzeyi arttıkça mesleklerine ilişkin tutumlarında azalma olduğu görülmektedir. İki araştırmanın sonuçlarının çeliştiği görülmektedir fakat ilgili araştırma incelendiğinde en büyük yaş grubuna (25 yaş) ait 4 katılımcı olduğu görülmektedir ancak bu araştırmada 22-26 yaş arasındaki katılımcı sayısı 105'tir sonuçların farklılaşma sebebinin katılımcı sayılarındaki farklılığın olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında, mezun olunan lise türü ile mesleki tutum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Altunay (2018), Niğde Ömer Hasdemir Üniversitesi'nde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada mezun oldukları lise türü ile mesleki tutumları arasında bir ilişki olmadığını ortaya koymuşlardır. Yılmaz (2009), Okul öncesi öğretmen adayları ile yaptığı "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları ile Kişisel Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli çalışmasında, mezun olunan lise türü ile mesleki tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. İlter ve Köksalan (2011), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları" isimli çalışmalarında 312 sınıf öğretmeni adayı ile çalışmıştır, çalışmanın bulguları incelendiğinde, öğretmenlik mesleğine karşı oluşan tutumda mezun olunan lise türünün etkisi olmadığı sonucuna ulaştıkları görülmektedir.Engin ve Koç (2014), "Öğretmen

Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları" isimli çalışmalarında, mezun olunan lise türü ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonuçlarının benzer olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde katılımcıların devam ettiği üniversite ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Ekici (2014), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları incelemeyi amaçladığı çalışmada üniversite türü ile mesleki tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur. Pektaş ve Katmer (2011) öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını incelemek amacıyla 382 öğretmen adayı ile çalışmış ve araştırmasının sonucunda katılımcıların devam ettikleri üniversite ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Bulut'un (2009) "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin tutumlarının Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında 411 öğretmen adayı ile çalışılmış ve mesleki tutum düzeyi ile devam edilen üniversite arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Tuncer ve Dikmen (2018), "Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Öz-Yeterlikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları" isimli çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik mesleki tutum düzeyleri ile öğrenim görülen üniversite değişkeni arasında anlamlı bir farklılığa ulaşamamışlardır.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde katılımcıların devam ettiği sınıf düzeyi ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Aslan ve Köksal Akyol'un (2006) "Okul Öncesi Öğretme Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelim Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi" isimli çalışmalarından elde edilen bulgular incelendiğinde de sınıf düzeyi ile mesleki tutum arasında anlamlı bir fark bulamadıkları görülmektedir. Doğrul ve Kılıç (2020), "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmalarında 170 okul öncesi öğretmen adayı ile çalışmış ve sınıf düzeyleri ile mesleki tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farka ulaşamamışlardır. Açışlı ve Kolomuç (2012), sınıf öğretmenliği adaylarının mesleki tutumlarını incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarının bulgularına bakıldığında sınıf seviyesi ile mesleki tutum düzeyi arasında bir ilişki bulamadıkları görülmektedir.Şahin ve Şahin (2017), "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine

Yönelik Tutumları, Öz-Yeterlik İnançları ve Öğrenciyi Tanıma Düzeyleri isimli çalışmalarında öğretmen adaylarının sınıf düzeylerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını etkileme durumlarını incelemiş ve sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark oluşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Terzi ve Tezci (2007), "Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin tutumları" isimli çalışmalarında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucunu ortaya koymuşlardır. Pehlivan (2008), "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir çalışma" isimli çalışmasında 592 öğretmen adayı ile çalışmış ve sınıf düzeyi ile mesleki tutum düzeyi arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Araştırmasonuçları benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmanın bulguları incelendiğinde, katılımcıların kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitimi alma durumları ve süreleri ile mesleki tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Fakat Erdiller Yatmaz ve diğerleri (2018), yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının kendi okul tecrübeleri boyunca geliştirdikleri imgelerin onların tutumlarını etkilediklerini ortaya koymaktadır. İlgili literatür incelendiğinde de okul öncesi dönem çocuklarının öğretmenlerini rol model aldıkları ve buna göre tutumlarını oluşturdukları görülmektedir (Yavuzer, 1998; aktaran Aktemur Gürler, 2017). Araştırmalar arasında çelişkiler olduğu görülmektedir. Bu çelişkinin sebebi ise katılımcılar arasından okul öncesi eğitim alanların eğitimleri süresince tutumlarının olumlu/olumsuz etkilenmemesi ya da ileri yaşlarda tutumlarında değişiklikler oluşması olabilir.

Araştırmanın bulgularına bakıldığında katılımcıların kendi ailelerinde de öğretmen olma durumu ve öğretmen olan kişi ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Kocaarslan (2014), Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim göre 260 öğretmen adayı ile gerçekleştirdiği çalışmasında öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ailede öğretmen olma durumunun etkilemediğini ortaya koymuştur. İlter (2009), "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmasında, ailede öğretmen olan birinin olma değişkeninin öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını etkileme durumlarını incelemiş ve araştırması sonucu bu değişkenin

öğretmen adaylarının mesleğeilişkin tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Tanel, Şengören ve Tanel (2007), öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını inceledikleri çalışmada 160 öğretmen adayı ile çalışmış ve araştırmalarının sonucunda ailede öğretmen olma durumuyla ile mesleki tutum arasında anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Doğrul ve Kılıç (2020), okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada, ailede öğretmen olma durumu ile mesleki tutumlar arasında anlamlı bir fark bulamadıklarını ortaya koymuşlardır. Bu araştırma sonuçları paralellik gösterirken; Akyıldız, Yıldız ve Ergin'in (2006) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını inceledikleri çalışmada ailesinde ya da yakın akrabalarında öğretmen olanların, olmayanlara göre tutum puanlarının anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu görülmektedir. İki araştırma sonucunun örtüşmediği görülmektedir, bunun sebebi ise iki araştırmanın katılımcıları arasında ailesinde öğretmen olan kişi sayısının farklılığının olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlik mesleğini tercih etme nedeni ile mesleki tutum ile arasında, seçenekler arasında anlamsal farklılıklar olduğu görülmektedir. Buna göre; mezun oluktan sonra atama koşulları, sahip olunan statü, çalışma koşulları, kolay iş bulma imkanıgibi seçenekleri tercih eden katılımcıların mesleki tutumları ile arasında anlamlı bir fark görülmezken; "öğretmen olma isteğim" ve "çocukları sevmem ve onlarla vakit geçirme isteğim" seçeneğine yönelenler ile yönelmeyenler arasında bu seçeneğe yönelenlerin lehine bir farklılık görülmektedir. Bunun yanı sıra ise "ailemin isteği" ve "diğer" seçeneklerine yönelenler ile yönelmeyenler arasında bir farklılık olduğu ve bu farklılığın yönelmeyenlerin lehine olduğu görülmektedir. Ekici (2014), öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını incelediği "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli araştırmasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların mesleği tercih etme nedenine göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda, "öğretmen olma isteği" nedeni ile bölümü seçen katılımcıların mesleki tutumlarının, iş garantisi, çalışma koşulları ve ailemin isteği gibi nedenlerle seçenlere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaştığı görülmektedir.Gürbüz ve Kışoğlu (2007), öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmasında, bölümü tercih etme nedeni ile mesleki tutum arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu farklılığın bölümü, ailesinin ve çevresinin isteği nedeni ile

değil öğretmen olma isteği nedeni ile tercih edenlerin lehine olduğu araştırmanın bulgularında ortaya koyulmuştur. Doğrul ve Kılıç (2020), okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmalarında mesleki tutum düzeyi ile bölümü tercih etme nedenleri arasında anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre, atanma ihtimalinin yüksekliği, aile isteği gibi nedenlerden dolayı tercih edenlerin değil alana ilgisi olduğu için bölümü tercih edenlerin lehine bir farklılık vardır. Aslan ve Köksal Akyol'un (2006) okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmaları incelendiğinde, mesleği tercih etme nedeni "öğretmen olma isteği" olanların ölçek puanlarının "ailemin isteği, iş garantisi" gibi nedenlerle tercih edenlere göre daha yüksek olduğu ve öğretmen olma isteği ile tercih edenlerin lehine bir farklılık olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarının birbirini destekleyici nitelikte olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeyleri ile bölüm seçme konusunda etkilenme ve etkilenilen kişi/kişiler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Tüzel İşeri ve diğerleri (2019) yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkisinde kaldığı kişiye göre anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Bu farklılık ise, öğretmenlerinin etkisinde kalanlar ile anne-baba etkisinde kalanlar arasındadır, öğretmenlerinin etkisinde kalanların daha yüksek tutuma sahip oldukları ortaya koyulmuştur. Doğrul ve Kılıç (2020) "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumların Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmada 170 öğretmen adayı ile çalışmış ve araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile bölüm tercihi seçiminde etki eden kişiler arasında anlamlı bir fark bulmuşlardır. Bu fark ise ailesinin etkisiyle bölüm tercihi yapanlar grubu ve kendi isteğiyle bölüm tercihi yapanlar grubu arasındadır. Bozdoğan ve diğerleri (2007) "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" isimli çalışmada öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını incelemiş ve araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bölümü tercih etmelerindeki etken arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu farklılık bölümü kendi isteği ile tercih edenler ile boşta kalmamak için seçenler arasında olup kendi isteği ile tercih edenlerin mesleki

tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya koyulmuştur. Araştırma sonuçlarının örtüşmediği fakat bunun sebebinin bu araştırmaya katılan katılımcıların bölümü tercih etmek adına biri/birilerinden etkilenmiş olsa da bu durumun katılımcıların mesleki tutumlarını etkilememesinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde özet, yargı, öneriler altbölümleri yer almaktadır.

5.1 Özet

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını, kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma durumları, ailede öğretmen olma durumu, cinsiyet, bölümü tercih etme nedenleri, yaş, sınıf düzeyi ve üniversite türü gibi değişkenlere göre incelemek amaçlanmıştır. Araştırma genel tarama modelindedir, araştırmanın çalışma grubuna ise eğitim fakültelerinin okul öncesi öğretmenliği programında okumakta olan gönüllü 230 öğretmen adayı alınmıştır. Veri toplama aracı olarak okul öncesi öğretmen adaylarının kişisel bilgileri (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, üniversite türü gibi) hakkında bilgi edinmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" ve mesleki tutumlarını ölçebilmek amacıyla Üstüner (2006) tarafından geliştirilen 34 maddelik "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki tüm analizler IBM SPSS 25 paket programı ile yapılmıştır. Normallik varsayımları sağlanmadığı için Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri ile sıra ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu testler için istatistiksel anlamlılık düzeyi 0,05 olarak ele alınmıştır. Kruskal Wallis testi sonucunda anlamlı çıkan durumları karşılaştırmak amacıyla ilgili istatistik paket programının sunduğu çoklu karşılaştırma testlerinden faydalanılmıştırAraştırmanın bulguları incelendiğinde, katılımcıların mezun olduğu lise türü, yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, üniversite türü, kendi eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma durumu, ailede öğretmen olma durumu ve bölüm tercihinde etkilenme durumu gibi değişkenler ile mesleki tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık görülmemişken bölümü tercih etme nedeni değişkeni ile öğretmenlik mesleğine yönelim tutum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın “öğretmen olma isteğim” ve “çocukları sevmem ve onlarla vakit geçirme isteğim” seçeneğine yönelenler ile yönelmeyenler arasında olduğu ve bu seçeneğe yönelenlerin lehine olduğu aynı zamanda “ailemin isteği” ve “diğer” seçeneklerine yönelenler ile yönelmeyenler arasında da bir farklılık olduğu ve bu farklılığın yönelmeyenlerin lehine olduğu görülmektedir.

5.2 Yargı

Araştırma 1.3 Önem başlığı altında da belirtildiği gibi literatürde görülen bazı çelişkilerden yola çıkarak hem literatüre ışık tutması hem de öğretmenlik mesleğini tercih edecek öğretmen adaylarına yol gösterici olması açısından, öğretmenlik mesleğini etkilediği düşünülen değişkenlere (cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma durumu, öğretmen olma durumu, bölümü tercih etme nedeni vb.) göre okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma sonucunda ise, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerine beşli likert açısından bakıldığında çoğunlukla katılıyorum ve tamamen katılıyorum arasında olduğu ve cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü, eğitim geçmişlerinde okul öncesi eğitim alma durumu, öğretmen olma durumuna göre mesleki tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bölümü tercih etme nedeninde ise öğretmen olma isteği ve çocuklara olan sevgi nedeni ile tercih edenlerin lehine bir farklılık olduğu ortaya koyulmaktadır.

5.3 Öneriler

- Bu araştırmada 230 okul öncesi öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Daha büyük bir örneklem üzerinde benzer çalışma yapılabilir.
- Bu çalışma okul öncesi öğretmenliği adayları ile gerçekleştirilmiştir, benzeri bir çalışma okul öncesi öğretmenleri ile yapılarak karşılaştırılabilir.
- Bu çalışmada nicel yöntemler kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının tutumlarının belirlenmesi için anket ya da ölçek gibi veri toplama araçlarının yanı sıra nitel yöntemlerden derinlemesine görüşmeler de yapılabilir.
- Eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde tutum düzeylerine göre öğrenci seçimi yapılamıyor olsa bile eğitim sürecinde öğretmen adaylarının mesleki tutum düzeylerini artıracak etkinlikler, programlar, dersler hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

Abbasoğlu, E. ve Öncü, E. (2013). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 14(2), 407-425.

Açışlı, S. ve Kolomuç, A. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi,*1(2), 266-271.

Akdemir, A. (2013). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi ve Sorunları. *TurkishStudies,*8(12), 15-28.

Akkaya, N. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* 25, 35-42.

Akpınar, E., Yıldız, E. ve Ergin, Ö. (2006). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine YönelikTutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,*(19), 56-62.

Akyüz, Y. (2016). *Türk Eğitim Tarihi.* Ankara: Pegem Akademi.

Aktemur Gürler, S. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Algıları Üzerine Bir İnceleme. (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Alkaya, Y. (2021). İnsancıl (Hümanistik) Yaklaşım ve Öğrenme. Ed. M. Engin Deniz. *Eğitim Psikolojisi.* Ankara: Pegem Akademi.

Altunay, F. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının ve Mesleki Benlik Saygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Niğde.

Aslan D. ve Köksal Akyol, A. (2006). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*15(2), 51-60.

Ayas, A. (2009). Öğretmenlik Mesleğinin Önemi ve Öğretmen Yetiştirmede Güncel Sorunlar. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 10(3), 1-11.

Aysu, B. (2007). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Baskan, G. A., Aydın, A. ve Madden, T. (2006) Türkiye'deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*15 (1), 35-42.

Bayrakdar, U., Batık. M. V. ve Barut, Y. (2016). Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Öğretmen Özyeterlik Düzeyleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 17(2), 133-149.

Beken, A. (2021). Sın Dönem Osmanlı Taşrasında Bir Müderris: İlyas Efendi ve Sicil Dosyası. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,*26, 25-52.

Bilgici, B. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygılarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Bozdoğan, A., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 8(2), 83-97.

Bulut, H. ve Doğar, Ç. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi,* 8(2), 13-27.

Bulut, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,* (14), 13-24.

Büyüköztürk, Ş. (2021). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları Ve Yorum. Ankara: Pegem Akademi.

Canöz, K. (2003). Tutum Oluşturma Etkinliği Olarak Lobicilik. *Selçuk İletişim,* 2(4), 21-29.

Cicioğlu, H. (2019). Cumhuriyet Döneminde Öğretmenliğin Yasal Temelleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 17(1), 29-33.

Cinpolat, T.,Alıncak, F. ve Abakay, U. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.*Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi,* 1(1), 38-47.

Çam, E. ve Üstün, A. (2016). Öğretmenlerin mesleki Tutumları ile Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişki. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 9(1), 459-476.

Çakır, M. (2021). Meslek ve Öğretmenlik. Ed. Veysel Sönmez. *Eğitim Bilimine Giriş.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Çelikten M., Şanal M. ve Yeni Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 19, 207-237.

Çobanoğlu, R. (2017). A Mixed MethodsStudy Of Teacher-Child InteractionQualityAndTeacherBeliefs İn EarlyChildhoodEducation. (Doctoral Program) Middle East Technical University.

Demirel, Ö. (2017). Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem Akademi.

Denizel Güven, E. ve Cevher, N. (2005). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,*18(18), 71-92.

Derman, A., Özkan, E., Altuk, Y. G. ve Mülazımoğlu, İ. (2008). Kimya Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(2), 113-127.

Dilekman, M. (2008). Etkili Eğitim İçin Etkili Öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*12(2), 213-221.

Doğrul, H. ve Kılıç, F. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi,*3(2), 49-57.

Durkheim, E. (1922). Education et Sociologie. Eğitim ve Sosyoloji. Çev. Ergenekon, P. (2016). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Ekici, F. Y. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (İstanbul Sabahttin Zaim Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 7(35), 658-665.

Ekici, G., Baş, M. ve Kızılkaya, O. (2017). Öğretmen Adaylarının "Öğretmenlik Mesleği" Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *International Journal Of EurasiaSocialScience,* 8(28), CCLXXXVIII-CCCXIII.

Engin, G. Ve Koç, G. Ç. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,*182(182), 153-168.

Erdiller Yatmaz, Z., Erdemir, E. ve Erbil, F. (2018). Çocuk ve Çocukluk: Okulöncesi Öğretmen Adayları Anlatıyor. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*,6(3), 284-312.

Genç, S. (2005). Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Meselemiz. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 86-99.

Giren, S. (2015). Okul Öncesi eğitimi Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni Kavamına İlişkin Metaforları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 25(2), 123-132.

Gülay, H. (2009). Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 12(22), 82-93.

Güleç, D. (2012). Tıbbı Hatalarda Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

Güllü, M. ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.

Gün, S. (2012). Attitudes of Primary School TeacherCandidatesTowardsTheTeachingProfession. *Procedia-SocialandBehavioralSciences. 46*, 2922-2926.

Gürbüz, H. Ve Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Fen-Edebiyat ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Atatürk Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(2), 71-83.

Güven, İ. (1992). Büyük Selçuklu Devletinde Eğitim ve Öğretime Genel Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 25(2), 833-848.

Göçer, A. (2014). Öğretmen Rolleri, Öğrenci Etkililiği ve Eğitim Kazanımları Bakımından Türkçe Dersi Metin İşleme Süreci. *Milli Eğitim Dergisi,*44(204), 167-198.

Gökçakan, N. (2015). Tutumlar. Ed. Hamit Coşkun. *Sosyal Psikoloji*.İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Gökçe, F. ve Sezer, O. (2012). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 25(1), 1-23.

İlter, İ. (2009). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.

İlter, İ. Ve Köksalan, B. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Olan Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 21(1), 113-128.

İnceoğlu, M. (2011). Tutum Algı İletişim. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kanbay Ak, G., Yıldırım, B. Ve Kadıoğlu Ateş, H. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilik Algılarının İncelenmesi (Başakşehir İlçesi Örneği). *Akademik Bakış Dergisi,* 55, 89-108.

Karaca, N., Gündüz, A. ve Aral, N. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Davranışlarının İncelenmesi. *Kurumsal Eğitimbilim,*4(2), 65-76.

Karadağ, A. (2002). Meslek Olarak Hemşirelik. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,* 5(2).

Karasar, N. (2018). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kızıltaş, E.,Halmatov, M. ve Sarıçam, H. (2012). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Mehmet Akit Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 23, 173-189.

Kızıltepe, Z. (2002). İyi ve Etkili Öğretmen. *Eğitim ve Bilim Dergisi,* 27(126), 10-14.

Kocaarslan, M. (2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi,* 2(1), 46-55.

Korkmaz, G. ve Sadık, F. (2011). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Mesleki Tutumlarının Sosyo-Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 20(1), 121-138.

Koyuncu Şahin, M. (2015). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz Güvenleri ve Mesleki Tutumlarının İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.

Köksal, O., Balaban Dağal, A. ve Duman, A. (2016). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programı Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi. *İnternationalJournal of SocialScience,* 46, 379-394.

Körükçü, Ö. ve Oğuz, V. (2011). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları. *Kurumsal Eğitimbilim,*4(2),77-85.

Manolova Yalçın, O. Ve Özgen, B. (2017). Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumlarının ve Öz Güven Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi,* 3(3), 63-80.

MEB ÖYGM. (2017). Öğretmen Yeterlikleri. MEB Yayını: Ankara. Erişim Linki: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf

Oktay, A. (1990). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,*2(2), 151-160.

Oktay, A. (2014). Eğitimin Temel Kavramları ve Eğitim Düşüncesinin Tarihsel Gelişimi. Ed. Ayla Oktay. *Eğitim Bilimine Giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Orhan, N. (2013). *Aday Öğretmenlerin Mesleki Tutumları ve İş Doyumu Düzeyleri.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

Özder, H.,Konedralı, G. ve Zeki, C. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* 16(2), 253-275.

Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,*4(2), 151-168.

Pektaş, M. ve Kamer, S. T. (2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 9(4), 829-850.

Polat, S. (2013). Pedagojik Formasyon Sertifika Programı ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yöenlik Tutumlarının İncelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi,*4(2), 48-60.

Seferoğlu, S.S. (2004). Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim,* 58, 40-45.

Semerci, Ç., Semerci, N., Eliüşük, A. ve Kartal, S. (2012). Öğretmenlik Mesleğinin Gündemine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Bartın İli Örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,*1(1), 22-40.

Sünbül, A. (1996). Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* 8(8), 597-608.

Şahin, C. Ve Şahin, S. (2017). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Öz-Yeterlik İnançları ve Öğrenciyi Tanıma Düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 15(2), 224-238.

Tanel, R.,Şengören, S. K. Ve Tanel, Z. (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 22(22), 1-9.

Terzi, A. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,*52, 593-614.

Tok, H. (1997). Okul Öncesi Çocuklarının Benlik Gelişiminde Anaokulu Öğretmeninin Rolü. *Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*,(5), 15-20.

Topçu, P. (2009). *Cinsiyetin Bilgisayar tutumu Üzerindeki Etkisi: Bir Meta Analiz Çalışması.*(Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Topses, M. (2014). Eğitim Sosyolojisi. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Tuncer, M. ve Dikmen, M. (2018). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Öz-Yeterlikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları. *Akademik Bakış Dergisi,*(66), 310-325.

Tutar, H. (2016). Sosyal Psikoloji. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Tutar, H. (2018). Davranış Bilimleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

Türkmen, S. (2021). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kariyer Uyumluluğu, Mutluluk Düzeyleri Ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi. İstanbul.

Tüzel İşeri, E., Kahraman, H., & Karadağ N. (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* 13(19), 684-705.

UçalCanakay, E (2006). Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. 26,* 28.

Uyanık Balat, G., Bilgin H. Ve Ünsal F. Ö. (2017) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları ve Sınıf Yönetimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *JRES,* 4(1), 114-126.

Uyanık, Ö. Ve Kandır, A. (2010). Okul Öncesi Dönemde Erken Akademik Beceriler. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi,* 3(2): 118-134.

Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik Mesleğinin Tanımı, Önemi ve Öğretmenlerin Değişen Rolleri Üzerine Nitel Betimsel Bir Araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,20(42), 1481-1504.

Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,*45, 109-127.

Yalçınkaya, E. Ve Aktepe, V. (2016). Öğretmen Yetiştirmenin Tarihçesi. Ed. Uzunöz, A. *Eğitim Bilimine Giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, S. ve Kılıç, Ü. (2018). Klasik Dönem Osmanlı Devletinde Eğitim ve Öğretim. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,*22, 603-627.

Yılmaz, F. (2017). Eğitime İlişkin Temel Kavramlar. Ed. Susar, F. & Duban, N. *Eğitim Bilimine Giriş.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Yılmaz, K. (2020). Eğitimin Temel Kavramları. Ed. Memduhoğlu, H.B & Yılmaz, K. *Eğitime Giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz, S. (2009). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutumları İle Kişisel Değerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.

Yurt, Ö. ve Keleş, S. (2019). Etkili okul Öncesi Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri: Kısa Hikaye Çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,*16(1), 561-593.

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. (2022). Fakülteler Hakkında Genel Bilgiler. Erişim adresi: https://istatistik.yok.gov.tr/

Zembat, R. (2014). Eğitim Sisteminde Öğretmen. Ed. Ayla Oktay. *Eğitim Bilimine Giriş.* Ankara: Pegem Akademi.

Zembat, R., Akşın Yavuz, E., Tunçeli, H. ve Yılmaz, H. (2018). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ile Akademik Motivasyon ve Başarı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi,* 11(4), 789-808.

EKLER

Ek-1 **T.C. Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu Kararı**

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

Ek-2 **Kişisel Bilgi Formu**

- **Araştırmaya Katılmayı Kabul Ediyorum ( )**

1. Cinsiyet:

K ( ) E ( )

2. Yaşınız:

17-21 ( ) 22-26 ( ) 27-31 ( ) 32-36 ( ) 37-45 ( )

46 Yaş ve Üzeri ( )

3. Araştırmaya Katıldığınız İl:

.....

4. Devam Ettiğiniz Üniversitenin Türü (Devlet/Özel):

.....

5. Sınıfınız:

Hazırlık Sınıfı ( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf ( )

6. Mezun Olduğunuz Lise Türü:

Fen Lisesi ( )

Anadolu Lisesi ( )

İmam Hatip Lisesi ( )

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ( )

Akşam Lisesi ( )

Açık Öğretim Lisesi ( )

Diğer ( )

7. Diğer ise belirtiniz

.....

8. Bölümü Tercih Etme Nedeniniz:

Öğretmen Olma İsteği ( )

Çalışma koşullarının iyi olması ( )

Doğru bilgi aktararak topluma faydalı olma isteğim ( )

Öğretmenlik mesleğinden sonra sahip olunan statü ( )

Ailemin İsteği ( )

Mezun olduktan sonra atanma koşulları ( )

Mezun olduktan sonra kolay iş bulma imkanı ( )

Çocukları sevmem ve onlarla vakit geçirme isteğim ( )

Diğer ( )

9. Diğer ise belirtiniz

.....

10. Anne, baba ya da kardeşlerinizden halen öğretmen olarak çalışan ya da bu meslekten emekli olan biri var mı?

Evet ( ) Hayır ( )

11. Evet ise kim/kimler olduğunu belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Anne ( ) Baba ( ) Kardeş/Kardeşler ( )

12. Okul öncesi öğretmenliği bölümünü seçme konusunda etkilendiğiniz kişi/kişiler oldu mu?

Evet ( ) Hayır ( )

13. Evet ise kim/kimler olduğunu belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

Anne / Baba / Kardeş/Kardeşler ( ) Teyze/Hala ( )

Amca/Dayı ( ) Büyükanne/Dede ( )

Arkadaş ( ) Kuzen/Kuzenler ( )

Diğer ( )

14. Diğer ise belirtiniz

.....

15. Kendi eğitim geçmişinizde okul öncesi eğitimi aldınız mı?

Evet ( ) Hayır ( )

16. Evet ise süresi ne kadardı?

1 Yıldan Az ( ) 1 Yıl ( ) 2 Yıl ( ) 3 Yıl ve Üzeri ( )

Ek-3 **Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği**

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Cümleleri	Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Öğretmen olma düşüncesi bile bana cazip geliyor.					
3. Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.					
4. Tekrar bir meslek tercihinde bulunmam söz konusu olsa yine öğretmenliği seçerdim.					
6. Öğretmenliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.					
8. Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişman oluyorum.					
10. Öğretmenlik mesleğiyle ilgili olan bu bölümü					

seçmiş olmaktan hoşnutum.					
12. Zor şartlar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.					
14. Öğretmenliğe ilişkin özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.					
15. Öğretmenliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.					
17. Öğretmenliği profesyonel bir biçimde yürütebileceğime inanıyorum.					
18. İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.					
19. Öğretmenlik yapan insanlara sempati duyarım.					

23. Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.					
25. Öğretmenlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.					
28. Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum.					
30. Öğretmenlik mesleğinin bana sıkıntılar yaşatmasından endişe duyarım.					
32. Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam.					

ÖZGEÇMİŞ

Vesile Ebrar KARACAN

Eğitim

Derece	Yıl	Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı
Lisans	2016-2020	Maltepe Üniversitesi, Temel Eğitim Anabilim Dalı
	2017-2020	Maltepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

İş/İstihdam (Varsa)

Yıl	Görev
2021-2022	Okul Öncesi Öğretmeni